

CONCETTA LA MAZZA

Sealpool sinist taevast

Biograafia

Concetta La Mazza sündis 1936. aastal Novara di Sicilias Domenico La Mazza ja Teresa Correnti vanima tütrena. 1950. aastal, pärast valusat emapoolsele tädile "usaldamise" perioodi, ühines ta oma vanematega Domodossolas, kus elab siiani koos abikaasa Giuseppega. Tal on kolm last: Armando, Luciano ja Daniela. Viimasel ajal on tal pähe hiilinud suur soov meenutada oma lapsepõlve Novaras ja siit sünnib see intiimne, isiklik päevik, mis on täis anekdoote ja viiteid tolle ajastu keskkonnale: linnale, maale, inimestele, harjumustele, selle territooriumi traditsioonid Teise maailmasõja pimedatel aastatel.

Kirjutamise ürgenergia

Väike Concetta usaldatakse onudele ja sunnitakse vastu tahtmist elama Castrangias linnast ja klassikaaslastest kaugel asuvasse hunnikusse. Nii rändab ta oma isikliku Via Crucisega üksinduses karmidel sõjaaastatel nälja, ajatundmatuse, ebausku ja väärkohtlemise vahel. Pärast sõda paratamatu väljaränne ja loomulikult raske algus põhja poole.

Kõike seda jutustatakse väikese tüdruku pilgu kaudu, kes meenutab omaenda kasvufaase ja kes üllatava värskuse ja peene ironialõngaga annab meile naudingut lugeda – lõpuks – meie perekogukonna sümbolset lugu, mis on võimeline meid sügavalt liigutama ja mis kuulub meist igaühele.

Selles Concetta La Mazza lühiromaanis kummutab kirjutamine kõik reeglid ja naaseb päritolu juurde, vaba igasugusest formaalsest skematismist, mida juhib salapärane sisemine elujõud, sellest saab mäslav jõgi, mis uputab kõike, see on hinge paduvihm.

Onud Antonia ja Michele figuurid on meelde jäävad, nii nagu Novara kuvand jääb unustamatuks, sama helde, ümbritsev ja armas kui karm ja karm.

Lõpuks raske üleminek noorukieas, kui juhtub parandamatu, kuid väike Concetta ei anna traagilisele saatusele järele tänu oma julgusele ja vankumatule tulevikulootusele, tänu silmadele, mis on suutnud vaadata... kaugemale. taevasinine!

NINO BELVEDERE

"Minu jaoks algas katsumus. Ilmselt oli palav päev, algas 1938. aasta suvi, olin kaheaastane ja tädi tuli mulle järgi. Riidest kotti pani ta pluusi ja kaks paari aluspükse, teadmata siis kõigest, mis ma kodust lahkusin. Olin nii väike, et ei saanud arugi, et mu Via Crucis sel päeval algab.

Sealpool sinist taevast

Esimene peatükk – isamaja

Nüüd on see vana asustamata vareme, mida lämmitavad ämblikuvõrgud ja närivad ööliblikad, kuid kaua aega tagasi oli Novara linnas, Messina mägedes majesteetliku kindluse all, Engia linnaosas asuval alleel maja lähedal. purskkaev. Välisuks avanes sisetrepile, mis viis esimesele korrusele, kus oli väike puitlaudisega tuba: see oli magamistuba. Sa läksid üles ja seal oli köök, kui seda nii võiks nimetada. Ühes nurgas oli kiviplaat, millele süüdati tuli ja rauast statiiv, mida kasutati pastapoti paigutamiseks. Ees rippus seinal, must kui pigi, puidust labidas, kaks sõela, üks väike ja üks suur, ahi leivaküpsetamiseks, küljel poolmäda kirst, laud, kaks "furrizit" ja mõned rikkis. tool. Lõpuks oli üks tuba, väikese rõduga vaatega alleele, kuhu mahtus vaevu üheinimesevoodi. See auk oli kuningriik, kus elas 1934. aastal leseks jäänud vanaisa, trepi alla oli ehitatud puidust kaanega

kivikäimla. Kuna kanalisatsiooni ei olnud, pidi viimane olema eralduva haisu vähendamiseks. Loomulikult puudus majas jooksev vesi ja elekter, mugavused, mida tol ajal polnud isegi parunitel. Selle kõrval oli puidust värav, mis viis tallu, kus kanad puu otsas istusid.

Selles nurgas, maailmast väljas, elas mu õmblejast ema koos vanaisaga, kaks venda ja õde, kõik temast vanemad, olid abielus ja elasid ka Novaras. Mu ema oli blond, kõhn, väga nõrga kehaehitusega, tal olid väga õrnad näojooned ja kõige silmatorkavam oli tema näol, valge nagu piim, kaks suurt sinist silma, peaaegu alati hirmunud ja kurvad. Võib-olla oli ema äkksurm, kui ta oli kahekümne nelja-aastane, tema füüsilise ja moraalse hapruse põhjuseks.

Mõni aasta pärast vanaema surma kohtus mu ema tänu ühe oma naise sekkumisele oma võluva printsiga. Mu isa kuulus Badiavecchia aadlisuguvõsasse, kes pidas kõrtsi tubakapoodide ja toidukaupadega. See oli töökate perekond ja minu isa oli kõigi eelduste kohaselt väga ilus, pikk, tõmmu, enesekindel ja ettevõtlik mees. Ta elas linnast kaugel asuvas külakeses: jalgsi, hea tempoga, jõudis sinna poole tunniga. Tema isa vedas sütt. Ema oli hoogne naine, hommikuti käis ta mulliga Novaras poes pakutavat kaupa ostmas: tubakat, soola ja söödavat. Ta riietus alati elegantset, suur must rätik kaelas, ja ostis isegi ajalehe, et kliente kursis hoida. See oli aleviku ainuke pood ja heakorrast selles majas puudust ei olnud, kuigi toita oli kaheksa suud.

Hilisõhtul aitas ta edevalt praegu tüdinenud kliente – ja oma rahakotti –, lahjendades veini värvilise soodaga. Kuna lapsed ei päri alati oma vanemate tööd, oli isa kingsepa ameti õppinud. Pärast paar kuud kestnud kihlumist läksid mu kunagi abiellunud isa ja ema Engia linnaosas purskkaevu lähedale majja oma armupesa tegema. Täpselt üheksa kuud hiljem saabusin siia maailma ja võtsin lõunamaa püha kombe kohaselt oma isapoolse vanaema nimeks Concetta. Vaatamata õrnale vanusele oli mul tume ja kortsus nahk, ma nutsin alati. Kuna meil turvahälli polnud, oli

vanaisa sunnitud mind terve päeva süles hoidma ja öösiti magasin issi ja emmega suures voodis. Kõigi eelduste kohaselt olin ma väga kole ja väljakannatamatu. Paar kuud hiljem, nähes, et maal tööd napib, otsustas isa Sardiiniasse tööle minna. Kui ta teisele saarele lahkus, jättis ta ema koos nutva lapse ja teise olendiga, kes tema kõhus peksles.

Kui olin kahekümnekuune, sündis mu õde Rosa. Nimi oli tema emapoolne vanaema nimi. Erinevalt Concettast oli Rosa – jällegi mu ema sõnul – ilus, valge ja roosaka jumega, pruunid juuksed raamisid harmoonilist nägu, mida kaunistasid kaks ilusat sinist silma: lill, nagu ta nimigi! Nii palju, et kui ema läks Rosa süles purskkaevu äärde vett tooma, küsisid sõbrad temalt, kuidas on võimalik ilmale tuua kaks täiesti erinevat tütart. - See, Rusina, jah, sa olid bilikki, aga teine... - See, Rosina, on ilus, aga teine... ütlesid sõbrad huulte grimassi saatel. Vahepeal jätkasin selles olukorras rahutust, justkui aimasin oma katsumuse aimdust, mis jumal tänatud, isegi kui mitte resignatsiooniga välja kannatas.

Ülejäänud loo jutustamiseks pean kõigepealt tutvustama teile oma tädi Antoniat, lühidalt zì 'Ntuoia. Ta oli mu ema vanem õde, nende kahe vahe oli seitseteist aastat. Ta oli lühike, lihav naine, määrdunud juuksed langesid silmadesse. Tema hooletusse jäetud nägu tundus temast vanem ja tema tühjas pilgus oli ainult nii palju alandust. Kahekümneaastaselt, abiellumiseas, abiellus ta oma äsja Sempione tunnelist töölt naasnud esimese nõbuga, kes oli leseks jäänud ja tal oli kolmeaastane poeg. See mees, minu onu Michele, onu Micheri, oli lühikest kasvu mees ja nägi välja nagu kuningas Vittorio Emanuele III plebei koopia, ta elas talle kuuluvas majas linnale väga iseloomulikul tänaval, mille sammud olid peaaegu kahe meetri laiused. See oli ilus maja. Esimesel korrusel asus puusepatöökoda suure kruustanguga keskleti, kahe seinakappiga, kus ta hoidis rasplid, peitleid, tigused, tigused ja tigused, treipink enda ehitatud laudade jalgade ümardamiseks, lihvketas, mis serveeritakse hõövlite ja terade teritamiseks, puuküttega pliit koos kastruliga liimi vedeldamiseks, lauad laotud igale

poole, seina külge kinnitatud mõned saed, mõned õnnevarud nagu hobuserauad, kitsesarved ja kilpkonnanahad, ühesõnaga üks need kohad, mis nüüd kuuluvad ainult mälestuste maailma.

Esimesele korrusele viis puittrepp, kus oli kaks avarat keraamiliste plaatidega tuba, tol ajal luksus, onu tehtud puhvetkapp, diivan, laud ja mõned raffiaga kootud toolid, mingi taimne köis. Väikeselt tänavavaatega rõdult võis augusti keskel, kui taevaminemise rongkäik kloostri poole tõusis, käega katsuda Madonna kroonitud pead. Teiselt korruselt võis aga näha Rocca Salvatestat ja ees, läbi majadevahelise prao, imetleda suurepäraselt mägede maastikku, mis ulatus aeglaselt edasi, sinisest taevast kaugemale, kuni jõudis mere äärde, kus eriti jahedatel kevadpäevadel, kui udu polnud, võis silmapiiril näha Vulcanot ja seejärel Liparit, Strombolit ja kõiki teisi saari: loodusvaateid, sädelevat mitmevärvilist postkaarti.

Teine trepp tõusis esimesele korrusele, kus asusid köök ja magamistuba, esimene väga avar oli varustatud puuahjuga leiva jaoks ja malmist sõeahjuga toidu valmistamiseks. See oli kahtlemata ilus maja, kui mitte arvestada ebamugavust, mis oli tingitud köögist ilma kraanikausita kraanikausita kõige olulisemate majapidamistöde tegemiseks. Sel ajal olid mõned mugavused veel mõeldamatud. Tegelikult võeti vesi avalikust purskkaevust tsinkpunkris ja viidi seejärel teisele korrusele, kus see valati nõude pesemiseks suurde terrakotakaussi. Kuna kraanikausis ei olnud äravoolu, toodi kraanikausist vesi tagasi alumisele korrusele ja visati tualetti. Naise jaoks oli see väga väsitav töö. Kogu inimliku vastupidavuse piirini teeniv ja alandav seisund saavutas haripunkti õhtusöögi ajal, kui tädi Antonia pidi austusest oma abikaasa vastu sööma samalt taldrikult, kus ta oli varem söönud, ja võib-olla ka ristipoeg. kordas sama asja, kuid mul pole sellest selget mälu.

Onu Michele oli tõmmu ja tõre mees, nii töökas kui ka rumal, tal oli südame asemel liivakivivasar. Ma pole kunagi näinud tema silmis õrnuse või kaastunde sära teiste vastu. Ta hoidis tädi kodus, et poega hoida, ta pidi

talle süüa valmistama, olema tema teenija ja alati ütleva jah, jah, jah. Ta ei saanud isegi rõdule vaadata, muidu oleks pahandusi, samal ajal kui peaaegu igal õhtul pärast tööd käis ta sõpradega kõrtsis joomas.

Ta naasis koju koperdades, higist läbimärg ja nii haisva hingeõhuga, et tema läheduses oli võimatu olla. Selle asemel ootas tädi õlitule juures teda hilisõhtuni, söömata. Kui väike kuningas naasis – sageli polnud tal jõudu isegi trepist üles ronida –, jättis ta kurnatuna tolmusele tööpingile ja jäi sinna terveks ööks kainenema. Tädi Antonia kattis ta kõigele vaatamata mantliga ja istus armastavalt tema kõrvale, et teda hommikuni valvata. Nii möödusid aastad ja vastutasuks nii suure pühendumise eest ei saanud ta isegi sugulastele külla minna, et stseene vältida. Ta, armukade, väiklane ja domineeriv, läks talle ostma niiti, kamme, juukseklambreid ja muud, et takistada tal kodust lahkumist. Kui neid pulmatseremooniale kutsuti, naasis onu Michele koju alles viimasel hetkel ja tädi Antonia ei saanud üksi minna, kuni sugulastel õnnestus tema abikaasa jälile saada. Aeg-ajalt õnnestus teda veenda, teinekord jõudis ta õigel ajal kohale, kuid siis keset pidu kadus ning pettunud ja kahetsedes tädi Antonia naasis masendina koju. Aja möödudes kogunes temas kibestumist ja kurbust, ta ei saanud isolatsiooni tõttu kellegagi suhelda ning oli kohutavate peavalude ja hambavalu saagiks, mis piinas teda nädalaid järjest.

Ühel päeval helistas väga hea ja vaga naaber onu Michelele ja heitis talle ette kogu väärkohtlemise pärast, mida ta oma naise kannatama pani: - Sul peaks häbi olema - ta karjus tema peale -, et naine nii kannataks... Antonia peab saa õhku, sa ei pea teda kodus eraldama, ta peaks minema välja, käima missal, sugulaste juures, nagu kõik kristlased teevad. Eelkõige on tal vaja jalutama minna, ainult nii kaob tema peavalu... - naaber tegi väikese pausi, jätkas siis öeldes: - Siit vähem kui tunni pärast mööda muularada kõndides me on natuke maad ja väga tagasihoidlik majake, mille katusealune köök ja teine veidi niiske ruum, mida saab suvel kasutada magamistoana. Sellel maal on sarapuupähklitaimi, viigimarju, mandariine,

mispeliid, viinamarju, zizzole'i, õunu, pirne, oliive, ühesõnaga kõike head Jumalalt.

Teatavasti pean peale venna surma tädi eest hoolitsema ja maaelu eest enam hoolitseda ei saa, mistõttu mõtlesin maha müüa. Miks sa seda ei osta? Nii avaneb teie naisel võimalus hingata head õhku... Alguses onu Michele kõhkles, kuid siis läks ta seda vaatama ja oli veendunud, et ostab. Lühikese ajaga sõlmiti leping ja vara sai tema omaks. Nii tegi Vittorio Emanuele III sarnane, üha kavalam ja reetlikum, tädi Antoniale ettepaneku: - õpid viigimarju korjama ja lased neil kuivada. Kui pead pesu pesema, lähed alla jõe äärde ja saad joogiks ja söögitegemiseks vajaliku vee, kaevates liiva sisse augu, et see puhastada. - võiksime minna pensionile maale elama: hakkam tööle puusepana pered, kes elavad lähedal asuvates San Basilio, Vallancazza, Badiavocchia ja Piano Vigna külades. Talvel on ebamugav, kui jõgi vett täis paisub, aga ma saan sellest takistusest üle. Sina aga saad nautida maaelu. Tädi Antonia tegi taaskord langetatud pilguga, nagu kästus: - Cuomu tu voi, eu fazzu. - Nagu tahate, ma teen seda, vastas vaene tüdruk kuulekalt.

Teine peatükk – Sellest maailmast välja

1936. aasta kevade hakul kolis vaene tüdruk koos onu Micheriga maale, oja sängi lähedale Castrangiasse. Erinevates Badiavecchia, San Basilio ja Vallancazza külades levis jutt, et ta on endiselt saadaval, ja inimesed kutsusid teda tööle. Tollal oli komme, isegi kui see võib tänapäeval imelik tunduda, et kui neil oli vaja lauda, akent, ust või riidekappi, helistati puusepale ja majutati teda oma kodus: improviseeriti talle töölaud ja nad tegid vajaliku puidu kättesaadavaks. Onu Michele tõi tööriistad ja jäi kuni töö lõpetamiseni kohapeale.

Kutsuti ta puud maha võtma ja jäeti paariks aastaks kuivama. Seejärel kinnitati puutüvi seinale. Puusepp hoidis saagi ülalt ja abiline alt: "Serra serra mastro dascio che dumè fagimmo a cascia" (Sae saag ehk suur meister teeme homme kasti).

Puutüvi oli kinnitatud seinale. Hiiglasliku saega hankisid nad lauad ja ehtasid nendega aknad, voodid ja riidekapid. Selle töö tegemiseks tõusis ta kell 4 ja asus oma koti ja nõeltega teele. Kui ta koju jõudis, pakkusid kliendid talle värsket piima sibula ja leivatükiga. Keskpäeval taldrik pastat ja juustutükk. Õhtuhämaruses lõpetas ta töötamise ja pühapäeval Novaras anti talle esimese sissemaksena koduleiba.

Möödus mõni aasta ja poeg Turillu oli suureks kasvanud ja mõistis omal nahal, et ta ei kavatse mitte millegi pärast maailmas veeta oma ülejäänud

elu isoleerituna maal. Ta oli õppinud oma isa ametit, kuid tahtis spetsialiseeruda ja saada laudsepaks. Tal õnnestus veenda oma isa saatma ta linna, kus oli võimalus seda kunsti õppida. Ta kolis Cataniasse ja pärast kaheaastast praktikat sai temast väga hea, ta tundis, et on valmis seda tööd tegema, ja kuna ta oli nüüd üheksateist, arvas ta, et on kätte jõudnud aeg luua oma pere. Ta oli aastaid tundnud karjase tütar ja otsustas abielluda, kuid see läks vastuollu tema onu Micheri sooviga, kes oleks tahtnud, et tema poeg abielluks tema kasti naisega. Tol ajal oli see uskumatu, aga see oli nii: käsitöölisele karjase tütreaga abiellumine oli suur au allikas. Isa ja poja vahel puhkes ootamatult suur konflikt, mis sundis Turillu oma isast ja kasuemast lõplikult lahku minema. Oma uue perega lahkus ta riigist ja kolis Comosse, kus teenis oma tööga varanduse.

Onudel lapsi ei olnud, nii et Turillu lahkumisega jäid nad lõplikult üksi. Isik, kes kannatas selle eraldatuse tõttu kõige rohkem, oli tädi Antonia, kes veetis terve päeva tema ümber sumisevate lindude, kärbeste ja sääskedega vesteldes. Selles maakoopas ei olnud tal võimalust kellegagi rääkida. Ainult tähtsate pühade puhul, nagu jõulud, lihavõtted või Madonna Assunta püha augusti keskel, sai ta linna minu emale külla sõita. Ühel neist külastustest, olles pikka aega oma seisundi üle kurtnud, tegi ta oma õele abieluettepaneku: - Kallis Teresa, ma märkasin, et sul on kahe väikese tüdrukuga liiga palju tegemist, usalda Concetta minu kätte, et saaksid vabamalt pühendada end väiksele. Ma viin ta maale, kus on parem õhk, ja teen talle head - Ema oli alguses ebakindel, kuid siis, nagu alati, tema kergesti tingitava iseloomu tõttu nõustus ta pärast õe tungivat nõudmist.

Minu jaoks algas katsumus. Ilmselt oli palav päev, algas 1938. aasta suvi, olin kaheaastane ja tädi tuli mulle järgi. Riidest kotti panin pluusi, kaks paari aluspükse ja teadmata kõigest, mis kodust lahkusin. Olin nii väike, et ei saanud arugi, et mu Via Crucis sel päeval algab. Läksime mööda muula rada, kuni poole tunni või võib-olla rohkemgi pärast jõudsime sellesse üksikusse kohta, mille nimi oli Castrangia (Cassandra!) mitte just eriti

rahustav, peaaegu nagu ebaõnne ennustama, ühesõnaga oli nimi juba terve plaan, isegi kui Ma ei saanud sellest tol ajal aru. Abikaasa võttis mind alguses hästi vastu, tädi ostis mulle aeg-ajalt maiustusi, et meeltemööda võita ja kui ta mind Novarasse ema juurde saatis, ütles ta mulle alati tungivalt, et ma ei peaks koju tagasi minema, aga parem on kasvada koos temaga, kes oli üksi ja et temast saaks mu ema. Ma ei saanud muud teha, kui kuuletuda.

Vahepeal naasis mu isa Sardiiniast, jäi sinna vaid nädalaks, millest piisas, et mu ema rasestuda, ja lahkus uuesti. Oli aasta 1939 ja järgmisel aastal sündis Antonietta. Mäletan siiani ähmaselt, et tädi Antonia viis mind Novarasse ema juurde ja õde nägin esimest korda. Tahtsin koju jääda, et väikest Antonietta kaisutada, aga mu elu üha enam kontrolliv tädi, jäik nagu sõdur, ütles mulle: - Turnemmu kodus, ma teen sulle ilusa asja - (Lähme koju, teen sulle ilusa nuku).

Kui me onni jõudsime, pani ta mulle sülle täistopitud "causitta" punaseks maalitud hirmutavate silmadega. Mul tekkis hirm. See oli periood, mil ma alati nutsin, sest tahtsin Novarasse vanaisa ja ema juurde tagasi minna, kuid onu Antoniat ei saanud kuidagi veenda: ta süda oli kivistunud ja kurt iga mu kaebuse peale. Esimesel kolmel aastal veetsime palju aega Castrangia maakodus, kus polnud hingelistki, vaid harva nähti puhkajaid majades laiali.

Pühapäeviti käisime külas ja käisin emal, oma väikestel õdedel ja emapoolsel vanaisal. Vanaisa oli kena vuntsidega mees. Ta kandis kaasas huuletubakat, mida ta aeg-ajalt nuusutas. Talvel võttis ta mind oma mantli alla ja viis mind väljakule, et haigla kohal asuvas kõrtsis "Sciancaditta" maiustusi osta ja veini maitsta. Õhtul jõudsime tagasi Castrangiasse.

Mõnel õhtul käis onu bändiga proovis, kus mängis trombooni, siis peatus kõrtsis joomas ja naasis elavalt maale. 500 meetri kaugusel Castrangiast hakkas ta hüüdma "Concettina, 'ntoia...". Vahepeal oli tädi kodus valmis teinud savipoti, millega statiivil vett soojendada. Poole toiduvalmistamise

ajal lasi ta valada vahukulbiga keeva vett, võib-olla veini äraviskamiseks. Tädi valmistas raudpannil pasta maitsestamiseks sibula tomatitega. Sibul oli alaküpsenud ja ajas oksele. "Söö, muidu ma võtan rihma ja annan sulle laibad...".

Sel ajal oli San Basilio ämmaemand Veneetsia päritolu naine. Kui jõgi oli talvel üleujutuses, kandis onu Michele teda õlal (ciancalea), et Novaras asuvas apteegis oste sooritada. Ta peatus kodus ja ütles "Antonia, anna talle rätik, külm on". Vaene tädi, ma ei tea, kas ta sai aru, et ta oli Michele armuke.

Olin nüüd viieaastane, isoleerituna maal, kellegagi rääkimata olin muutunud nagu metsloom. Mul oli kõigi pärast häbi. Kui Novarasse läksime, peitsin end, sest kartsin inimesi. Naabrid said sellest muutusest aru ja soovitasid onudel mind lasteaeda saata. Õnneks olid onud selles veendunud. Nii saatis tädi ühel hommikul onu Michele mulle küpsist ostma ja pani selle valgesse põhukorvi, mille mu isapoolne vanaema oli mulle kinkinud. Biskviidi kõrvale pani ta värske muna. Ta saatis mind külakloostri lähedal asuvasse lasteaeda. Kui nunn ukse avas, et mind tervitada, hakkasin karjuma. Hirmust viskasin korvi põrandale, muna purunes ja kogu põrandale jäi mustus. Tädi karistas mind tugeva peksuga ja viis mu koju tagasi. Seega jäi minu esimene lasteaiapäev ka viimaseks.

Sellest ajast, kui olin nelja-aastane, juhtus, et onu ütles: - Concettina, mine Novarasse ja too mulle peavalu vastu carmieri (rahustid). Jooksin mööda muularada nagu tuhkur, läbisin Greco linnaosa, peatusin vahel purskkaevu juures, et janu kustutada ja jõudsin "du Surcittu" apteeki. Tema, apteeker, oli hämmastunud ja ütles sõpradele, et lühikese aja pärast lähen nagu välk Novarasse ja tagasi. Viieaastaselt viisid mu kauged sugulased Barcelonasse. Seal nägin ja kuulasin esimest korda suure üllatusega... raadiot! Käisime ka poes hernevärvi riidetükki ostmas. Müügiassistent tegi ettepaneku: - Osta ka müts ja valge sall. Lõpuks nad veendusid ja

poemüüja kinkis tasuta kaks juppi läikivat sinist ja helesinist satiini. Järgmisel päeval viisime kangad mu ema juurde, kes paari päevaga riided valmis tegi. Pühapäeviti tundsin end nagu Novara markiiside ja parunite tütred.

1941. aasta talvel, keset sõda, otsustas mu isa, olles lõpetanud töö Sardiinias, koos oma sõbraga ühest põhjapoolsest linnast õnne otsida ja elada vana kingsepa ametikohale tagasi. Õhus oli tunne, et ema tahab isaga liituda ja mind häiris see nii, et ühel päeval pugessin tema voodi alla, riietusin lahti ja vaatasin kahte riisitera, tulevasi kärnadega rinnanibusid, sest mu tädi pole mind kunagi pesnud. Nad võtsid need minult vägivaldselt ära. Mäletan, et nägin verd, sest olin ennast vigastanud. Panin tagasi lõuendist särgi, mida oli vaja päeval ja öösel, seejärel kleidi ja keegi ei märganud.

Ema püüdis enne lahkumist vanaisa majja korda jätta, kuna vaeseke jäi üksi. Ta mõtles elektrivalgustite paigaldamisele, mis oli tollal isandate eesõigus. Varem kasutati "u lusu" õliga. Onu Michele oli sellest häiritud: paar päeva hiljem kutsus ta kordamööda elektrikku ja lasi tal ka oma majja valgust paigaldada, nii et külas käies nautisin ka mina järsul puutrepil valgust. Kui ma pidin minema tualetti (latrea), mis oli põhimõtteliselt lihtne auk, mis oli alumisel korrusel tema labori taga, siis sinna kõrvale olid alati laotud kirstud, mille onu soovi korral valmis ehitas.

1. märtsi 1942 hommikul, helesiniste varrukatega sinises atlassis, saatsin koos oma onu ja vanaisa Torega oma ema ja tema väikesed õed Piazza di San Sebastiano postkontorisse, see tähendab, jah, buss, mis viiks nad Vigliatore raudteejaama. Tema 4-aastane õde Rosa ei tahtnud üles minna ja onu ütles talle, et teda veenda: - kui sa üles ei lähe, jääd haigeks - (ma peerutan sind kaks korda).

Mina, vanim, tädi mõjutusel, ei lahkunud ja jäin Novarasse. Ma ei suutnud nutmist lõpetada. Otsisin lohutust vanaisa käte vahelt. Ka tema jäi üksi ja

selleks päevaks jäin tema juurde, et talle seltsi hoida. Umbes kahekümne päeva pärast saabus emalt esimene kiri, mis rääkis reisi õnnestumisest. Isa oli leidnud talle hubase korteri, kus on vesi ja gaasipliit, midagi uut tema jaoks. Juttu jätkates kutsus ta päev pärast saabumist majja juuksuri, et teha talle moekas soeng. Külas kandsid peaaegu kõik naised oma pikki juukseid tupiga. Ühesõnaga, mu ema oli esimest korda elus õnnelik ja rahul. Loo lõpus soovitas ta mind oma tädile. Kindlasti ei kujutanud ta ette mu kannatusi Castrangias.

Päev pärast meie lahkumist viis tädi Antonia mind maale tagasi ja käskis oma mehel osta mulle esimese klassi raamat, mis õpetaks kirjutama, et saaksin esimese klassi asemel oktoobris teise klassi minna. Vaene mina: ma ei saanud enam mängida, aga pidin oma aega kulutama oksjonite ja numbrite kirjutamisele. Aeg-ajalt läbis õpetaja Castrangiast tagasiteel San Basiliost, kus ta õpetas. Tema nimi oli Maria, ta oli kapteni tütar, keda ta tädi tundis. Ta pakkus talle klaasi vett. Vahepeal näitasin talle vihikut ja ta tegi mulle pai. Ta võttis kotist välja punase pliiatsi ja kirjutas "hästi tehtud". Milline rõõm, milline õnn näha ennast kiidetuna, mis on minu jaoks erakordne. Muutusin iga päevaga melanhoolsemaks, anusin, et nad mind isapoolsete onude ja vanavanemate juurde viiksid, aga tädi ütles, et see pole vajalik.

Ta kartis, et võin neile rääkida, kuidas mind koheldi ja toideti. Tegelikult ei piisanud toidust väikesele tüdrukule, kes pidi kasvama ja arenema: hommikul anti mulle tükk kõva leiba juustuga, lõuna ajal salatit tomatitest ja kahest oliivist. Õhtul, kui abikaasa seal oli, keetis tädi Antonia pasta toores sibulas improviseeritud kastmega. Ja kui ma seda ei söönud, siis riskisin palju peksta saada. Vahelduse huvides keetis ta mõnel õhtul pastat ja ube või mingit pehmet pehmet polentat. Ainult jõulude, aastavahetuse, karnevali ja lihavõttepühade ajal tapsid nad kana või jänese. Jaanuaris tapsid nad sea, millest saadi vürtsikas salaami ja seapekk, kuid neid tuli tilkhaaval ära tarbida, muidu ei jätkuks terveks aastaks. Aeg-ajalt ostis onu pühapäeviti

mõne räpase rästa, mis mulle praegugi juba mõeldes vastikut tekitab, või petersellioksale kokku keeratud sisikondi, kammkarpe, mida siis praeti. Need olid kõik odavad toidud, sest nende sõnul ei tohiks me olla raiskavad nagu meie vanavanemad ja nad kordasid mulle: - Näete, neil on alati pannid vorsti ja kala täis, nad söövad ja joovad. Me peame nendest inimestest eemale hoidma – nad ütlesid –. Mu onud kartsid, et teised sugulased veenavad mind nõudma oma ema ja isaga liitumist mandril. Nad püüdsid nii kõvasti mind neid vihkama panna, et mõnikord, kui ma nendega kohtusin, panin käed silmadele, et neid mitte näha.

Saabus september ja pidin tegema sisseastumiseksamid teise klassi. Onud viisid mind külla, pidasid nõu korrapidajaga, et mul silma peal hoiaks, teisele klassile tuleval õpetajal ja eksamikomisjoni õpetajal. Nad kõik töid minu edutamise tagamiseks kingituseks mune. Mul polnud nende inimestega kunagi kokkupuudet olnud, klassiruumis oli mitu kahekohalist puidust kirjutuslauda tindipottidega. Minuga koos olid teised tüdrukud, kes tegid paranduseksameid. Nad panid mind tahvlil liitmise ja lahutamise ülesandeid lahendama. Nii tindipotid kui ka tahvel olid minu jaoks täiesti uued. Värisesin nagu leht hirmust ja piinlikkusest, ma ei teadnud, kuidas tehteid lahendada, sest tädi Antonia oli õpetanud mind vaid numbreid ühest kümneni kirjutama. Seejärel paluti mul kirjutada lause, väike mõte vihikusse, aga ma ei teadnud, kust alustada. Kui need jamad olid möödas, viis korrapidaja mu koju. Tädi küsis temalt, kuidas kontrolltöö läks ja korrapidaja vastas, et ei läinud kuigi hästi, aga lõpliku otsuse teevad õpetajad.

Üllataval kombel oli tulemus positiivne ja mind võeti teise klassi vastu: olin valmis kooli minema, aga tekkis põlle probleem. Onu Michele oli eelmisel päeval poes käinud ja ostnud musta kangajäägi. Tädi Antonia tegi mulle ühe päevaga mundri. Kausta ostmiseks oli vaja rohkem raha. Mu onudel oli raha, kuid nad olid kinnisideeks säästmisest, nii et tema, ihne, andis endast parima ja tegi mulle aknaklambriga vineerist kausta. Nad ei ostnud mulle isegi pastakat. Onu ehitas sellise õhukese puutükiga, mille otsa oli

kinnitatud nibu. Nad ei saanud kahte märkmikku ja pliiatsit asendada ning pidid need ostma. 1. oktoobril 1942 oli tädi minuga kooli kaasas. Kõigepealt läks ta podestasse, et küsida sünnitunnistust, mida kool nõudis, kuna ma olin klassist väljas. Õpetaja oli lahkust täis ja võttis mind soojalt vastu, aga ma kartsin teda, võib-olla seetõttu, et lapsena isa pastatehases juhtunud õnnetuse tõttu oli tal parema käe asemel kummiprotees. Mulle määrati koht esimestes ridades. Mu uued kaaslased, kes polnud mind eelmisel aastal näinud, mu kohalolekust vaimustuses, pomisesid omavahel: - Miks see sicca-sicca põhjustab? - (Kes see kõhn väike tüdruk on?). Olin väga hirmul ja häbenes, ma ei saanud suud lahti ega vastanud isegi küsimustele, mida õpetaja mulle armastusega esitas.

Olin metsik laps ja mul ei olnud julgust paluda välja pissile minna ja korra pissisin ka ise. Nii et kui ma koju jõudsin, peksis tädi mind läbi, sest ta pidi mu kleiti pesema, mis nagunii järgmiseks päevaks õigeks ajaks ära ei kuivanud. Päevad möödusid ja iga kord kordus sama asi. Õpetaja, kes sellest keset päeva teada sai, saatis mind tualetti, aga vahel unustas ja võtsin selle enda peale tagasi. Mu klassikaaslased ignoreerisid mind ja vältisid mind, nagu oleksin katku käes, ega üritanudki minuga sõbruneda.

Nad tundsid üksteist, sest nad kohtusid külas, samal ajal kui mina pidin maale majja jõudmiseks kõndima peaaegu tunni ja seetõttu polnud mul võimalust nendega sõbraks saada. Onud tulid linna vaid pühapäeviti, et sõpradega kohtuda ja nendega paar õnnelikku tundi veinipudeli ees veeta. Enamasti jäi aga tädi koju abikaasale töökäske vastu võtma. Kuueaastaselt kõndisin mööda pikka ülesmäge muularada. Poolel teel peatusin, et korjata lehtedega ümbritsetud kannikest, mida õpetajale pakkuda.

Jõudsin kooli väsinuna. Pärast keskpäeva naasin tsikaadide kõrvulukustava sirina ja kõrvetava päikese saatel maale, ilma et oleks kohanud ühtegi elavat hinge.

Lukustasin end sellesse auku ja jäin üksi fantaseerima endaga selles vähem kui rahulikus õhkkonnas, kus tädi muutus minu suhtes üha rangemaks. Onu, kui ta töö lõpetas, peatus peaaegu alati kõrtsi juures ja naasis hilja õhtul koju, alati purjus. Mõnikord eksis ta tavalisest närusemana ega naasnud koju. Tädi ja mõned naabrid läksid teda keset ööd mööda oja laternate valguses otsima. Kui nad leidsid ta maapinnal kokku kukkununa, veensid nad teda koju minema.

Vahepeal ei saanud ma koolis midagi head teha. Esimese veerandi lõpus jagas õpetaja aruandekaardid, siis fašistliku sümboolikaga ja kahjuks kõigi ebapiisavate ainetega: minu arvestuskaart oli klassi kõige viletsam. Tädi julgustamiseks ütlesin talle, et ka teised aruandekaardid olid nagu minu omad ja tädi võttis peaaegu õnge. Nii sain päevast päeva omaette julgust juurde ja tunnis üritasin mõne klassikaaslasega sõbruneda. Tahtsin neile läheneda, aga nad tõrjusid mind oma vestlustest välja, võib-olla sellepärast, et nende silmis olin vaene maatüdruk.

Kolmas peatükk – Mängud liival

Castrangias üksinduses veedetud aastatel ei läinud aeg mööda, sest ainuke asi, mida teha sai, oli terve päeva kuulata lindude säutsumist ja suvel tsikaadide kõrvulukustavat sirinat, kui merest hiilis sisse siroko. mööda oja siksakilist rada ja panid oru põlema. Maaelu loomad olid mu sõbrad. Seega veetsin aega fantaseerides. Ehitasin oma maailma, alustades kujunditest, mis mulle taeva taustal või puude okste vahel ilmusid: metsloomad, kes rääkisid, rüütliid, keda ma peasäästja kalju servale rivistasin, ja siis oma maagilised jõud, panin nad kukkuma, vaatasin, kuidas hirm hävitas. Seejärel muutusin Kalju draakoniks, kes äkitselt mäest lahti eraldus ja kõrgele lennates levitas hirmu kogu maapiirkonnas. Muutsin pilved, millest said lendavad paadid, ja rändasin taevas, mõeldes minna kauge mere taha, kus mind ootasid ema ja mu õed. Krabid, mis tulid oja veest välja ja paisusid, kuni muutusid hiiglaslikeks loomadeks, kes ojas liikudes isegi taimed välja juurisid.

Vahel meenus mulle tädi Antonia ebameeldiv nägu. Ta ei armastanud mind, ta ei armastanud mind ja ma vihkasin teda: mu ema oli mind usaldanud oma õele, aga ta oli ka lubanud, et ühel päeval ta tuleb ja mu järele tuleb: sellepärast ma ronisin sageli puude otsas. uuris silmapiiri, lootes näha teda saabumas valge hobuse seljas koos mu isaga. Lähedal

asuvates San Basilio ja Vallancazza külades olid mehed kõik lahkunud. Järele jäid vaid naised, lapsed ja üksikud vanainimesed. Need olid vaiksed külad, mida elu vaevu puudutas. Aeg oli peatunud ja inimesed uskusid, et kõik muutub, et ühel päeval, kui sõda on lõppenud, saab tsivilisatsioon oma võiduka sissepääsu sellesse hajutatud, surnud ja värisevate majade parve. Oleksin tahtnud omada sõpru, teada, et ma pole üksi ja mahajäetud, et saaksin olla kaitstud, et ma saaksin varjuda selle või teise inimese kodudesse. Mul polnud isegi õigust öelda, et olen ilma perekonnata, et mu vanemad on kaugel mere vastaskaldal, sealpool seda lõputut sinist, et minu ja nende vahel on nagu kõrge ja läbimatu mägi. Selle asemel olin sunnitud elama oma tädi juures, kes mind halvasti kohtles. Kui ma sellele mõtlesin ja teda ilmumas nägin, ärritas ta mind selle kriiskava ja jõhkra häälega. Hää, mis on tehtud karjuma, karjuma, solvama ja kuritarvitama.

Isegi loomad kartsid tema häält. Alles koos abikaasaga langetas ta oma hari ja tema hääle tugevus muutus täielikult, muutudes lamba plärisemiseks. Tädi arvas, et väike tüdruk ei ole võimeline aru saama, mis tema ümber toimub. Ma mitte ainult ei saanud kõigest aru, vaid pealegi ei jäänud ma vait ega passiivne. See oli pidev võitlus. Lõputu ja kurnav võitlus. Aeg-ajalt mõtlesin tulevikule: tema oli vana ja abitu, mina noor ja tugev, aga kõigele vaatamata poleks ma teda halvasti kohelnud, see ei kuulunud minu olemuse juurde.

Vahel sattusin jõe äärde, kust leidsin inimesi, kes käisid riideid pesemas, pesemas, see tähendab, et nad pesid linu ja tekke, leotades kõigepealt kõik tuha sees. Või kui pärast pügamisperioodi tuldi lambavilla pesema ja valgendamiseks päikese käes kuivatatud ja siis voodimadratsite toppimiseks. Läksin korjama kaldale kivide vahele jäänud helbeid ja riietasin nendega oma kaltsunuku. Kui ma ei teadnud, mida teha, hakkasin oja kaldal kive vähkide otsimisel tõstma, haakisin need osavalt näppudega pea kohal, et vältida nende küüniste näppimist. Viisin need koju ja õhtul, kui tädi tule süütas, röstisin ja sõin: minu jaoks oli see eriline õhtusöök. Mõnikord

tulistasid krabide asemel kohe, kui kivi tõsteti, väikesed hirmunud konnad vertikaalse hüppega ülespoole, pannes mind hirmust hüppama. Arvasin, et nad on mu mängukaaslased ja vahel isegi kahetsesin, et pidin minema, jättes nad ööseks üksi pimedasse. Kui pidin õhtul koju tagasi pöörduma, helistasin valjuhäälselt onu Michelele, kasutades ära orus tekkinud kaja. Mõnikord läksin suvel, kui Scardino perekond elas majas, mis asub kõrgemal orus, neile külla. Mängisin Mimmaga, kes oli vendadest noorim.

Goofy ehitas nukkudele toole ja laudu. Kui tore oli paar tundi seltskonnas veeta. Hommikul helistasid nad mulle, kui läksid teisele poole jõge piima tooma. Neil oli ämber täita, "Concettina" oli rahul, et nägi teda lüpsmas. Lehmade omanik Micca a Cappellea halastas mulle ja pakkus pool klaasi. Minu tädi majas nägime piima kaks korda aastas: kui ta tegi küpsiseid ja lihavõttepühade ajal, kui ta valmistab tuvisid värvilise rõngasmunaga. Kui piim keema läks, koorisin sellest iga viimase tüki. Maakodu toas oli onu voodi, kui seda võiks voodiks nimetada, kahele raudpukile pandud lauad koos õlgmadratsiga, kuna nad olid hobusejõhvist Novarasse jätnud. Magama pidin õlgmadratsil, mille peal oli ainult vana sõjaväetekk, rasvane ja narmendav. Läksin magama lõuendist särniga, mida kandsin isegi päeval ilma aluspüksteta. Seda nohu, mida ma igal õhtul kannatasin, pole võimalik kirjeldada. Kui vihma sadas, tuli katuselt tunginud vee kogumiseks panna konteinerid. Kui mul oli vaja öösel pissile minna, pidin kodust lahkuma ja tegema seda trepi lähedal. Kui ma ei taipaks, miks ma und nägin, ja tegin seda põhumadratsil, võtaksin hommikul ka palju peksu. Ka tädi Antonia läks magama, kandes sama särki, mida ta päeval kasutas, samal ajal kui onu Michele kõverdas end nagu tema ema.

Magamistseremoonia toimus tavapärase rituaali järgi: kõigepealt läksin magama, siis oli tädi kord, siis võttis onu püksid ja triibulise lõuendipesu jalast. Üsna lahtise särniga, mida ta päeval kandis, läks ta voodi poole ja kustutas vastu seinale asetatud õlilambi. Mina, kelmikas, tein näo, et ei vaata ja piilus sellegipoolest: kui ta kummardus leeki kustutama, nägin

tema siluetti seinale projitseerituna, nagu Hiina vari, ding-don rippumas. — Oh, kui tore see on! – ütles ta, sest kogu vein, mida ta oli joonud, tegi ta nii kuumaks. Nende voodi kõrval oli kaks mütsi, see tähendab kaks suurt suhkrurookorvi, kus hoiti kuivatatud viigimarju. Nad katsid need määrdunud ja rasvaste kaltsudega ning viimaste peal oli onu puhas pesu. Minu voodi lähedal karbis hoidsid nad leiba ja salli, mille nad mul talvel kooli minnes ümber pea ümber keerasid, mu aluspesu ja tädi oma. Kasutasin neid ainult pühapäeviti, kui Novaras missal käisime. Onud ütlesid, et me ei tohi neid maal kanda, sest me kulutame need asjatult ära.

Jaanuaris nad tapsid sea. Nad valmistasid mõned vorstid ja soolasid seapeki. Keedetud jalad säilitati peki sisse kastetud terrakotapotis. Tavaliselt söödi neid mais koos värskete ubadega, sest traditsiooniliselt ei saanud neid varem süüa. Kunagi, oli aprill, küsisin selle kohta tädi käest, kuna olin väga näljane ja ei teadnud, mida leivaga süüa. Tädi hakkas karjuma, et ma olen hulluks läinud. Ühel päeval koolist naastes kohtasin Ofeliat koos tema õega muularajal. Nad olid kaotanud oma ema ja naasnud koos isaga Prantsusmaalt.

Nad olid minust palju kahvatumad, ma halastasin neid ja ütlesin neile: tulge sisse, kus ma elan, sel ajal on mu tädi väljas ja võtab vett, ahjus on pott toiduga, võtke see, sööge ennast, aga ära. ära ütle siis kellelegi midagi.- Nad tänasid mind ja näljast ajendatuna järgisid kõhklemata mu nõuannet. Maikuus, kui onud olid oad keetnud, läksid nad seajalgu tooma ja leidsid hoopis pekiga poti: loomulikult mõeldes, et see olen mina, märatsesid nad mitu päeva minu vastu, et ma maksaksin. Sel korral tundsin ma suurt uhkust, sest esimest korda oli mul meeldiv tunne, et võitsin suure lahingu nende ahnuse vastu. Hügieeni puudumise tõttu valitsesid kirbud segamatult kogu majas. Nad pistsid mu kaela öösel ja tädi määris mind igal õhtul oliiviõliga, et vältida kirbude verd imemist. Hommikul nägi mu kael välja nagu maalitud. Nagu mu tädil, olid ka minul täid, kuna polnud harjunud

pead pesema. See-eest tädi tavatses mu juukseid lakkida ja vee ja suhkruga määrada, et juukseid hoida.

Mu klassikaaslased olid seevastu alati puhtad. Isegi kõige vaesem neist polnud nii räpane kui mina. Õpetaja aitas kaasa ka marginaliseerimistöole, tõrjudes mind kõigist viimase lauani. Mu keha oli kirjeldamatult räpane. Nad pesid mind jões kord aastas, linna tähtsaima Ferragosto festivali puhul. Kunagi, kui ma oma ema peale mõtlesin, olin umbes seitsmeaastane, kukkusin ahju keeva tuha sisse. Põletasin parema käe ära ja tädi ei viinud mind arsti juurde, vaid ravis iga päev rohtudega. Mul oli kaks mulli, mis sarnanesid kahe tuvimunaga, karjusin valust, kuid ta ei liigutanud end kunagi. Ma nägin välja, nagu oleksin hiired näritud.

Imekombel paranesin paari kuu pärast ja selle märgid on mul siiani alles. Kooli ajal, kui ma ühel pühapäeval rōdul olin, küsis üks väike tüdruk, kes tuli alla, minult, kas ma tahan temaga minna preili Vincenzina katekismuse tundi. Ma ei teadnud, mis see on, sest tädi viis mind missale ainult kõige tähtsamatel pühadel, ma ei saanud aru, mis on kirikus käimise mõte. Meie maja vastas elas preester isa Buemi, kuid ma kohtasin teda väga harva ja vaatasin talle vastumeelselt otsa. Tädi kordas mulle ad nauseam: "Kui sa temaga räägid, lõikab see preester sul keele välja." Küll aga küsisin ja sain ootamatult loa katekismuse tundi võtta. Tundsin end selles keskkonnas kohe vabalt. Noor daam andis mulle vihiku ja ajalehe. Tundsin Jeesusest kuuldes tohutut rõõmu. Ühel päeval ütles ta mulle, et valmistab mind ette esimeseks armulauaks. Rääkisin sellest kodus ja mulle öeldi, et olen veel liiga noor. Vastasin valetades, et kõik rühma tüdrukud oleksid seda teinud. Tegelikuses olid need juba kinnitatud, kuid me jäime preiliga kokkuleppele ja määrasime San Nicola preestriga kuupäeva: Corpus Christi päeva.

Tekkis valge kleidi probleem, kuid keegi teatas tädile, et nunnad rendivad seda. Saabus kauaoodatud päev: hommikul saatis ta mind kiriku paastule. Ta arvas, et teised tüdrukud olid seal, sest ta polnud kunagi katekismuse daamiga ühendust võtnud. Mõistes, et olen üksi, solvas ta mind: "Valetav,

ebaviisakas." Ka minu õpetaja oli tol hommikul koos teiste inimestega missal. Mõned kohal olnud naised rahustasid teda. Preester saabus ja võttis mu käest ning viis käärkambrisse pihtima. Ta ütles mulle ilusaid sõnu, mida ma polnud varem kuulnud. Tundsin, et lendan taevasse ja ütlesin endale: "Ei ole tõsi, et preestrid lõikavad keeli, vastupidi, nad teavad, kuidas mõista väikese tüdruku kannatusi." Kui ma oleksin saanud, oleksin teda rõõmuga kallistanud ja suudlenud.

Ta pani mind meelesparanduseks ütleva viis "Tere, Maarjat" ja ma naasin oma kohale. Tädi küsis kohe, mida ma preestrile ütlesin, et ta seal nii kaua viibis, ja ma ütlesin: - Noor daam õpetas mulle, et ülelunnistus on salajane -. - Jah, aga sa pead mulle esimest korda ütleva, - nõudis harpy. Pole võimalik. Toimus missa, armulaud ja väljasõidul sunditi mind onu kätt suudlema ja ütleva: "Palun õnnista mind". Alustasin vanaisaga, alati sama lause, siis käisin kõik sugulased ringi. Tädi Gaetana andis mulle brošüüri. Olin nälgane, aga keegi ei pakkunud mulle süüa. Tavaliselt, kui tseremoonia läbi sai, oli kombeks minna baari küpsistega granitat tooma, kuid nendest sai üle säästumaania: lõuna ajal sõime taldriku pastat ja pärastlõunal läksime fotograafi juurde, sest sugulased soovitasid saata foto emast.

Olin lõpetanud teise klassi ja läbisin väga madalate hinnetega. Sel aastal pidime terve suve maale jääma. Ma vaidlesin vastu: - Vähemalt pühapäeviti pean minema missale ja külastama oma vanaisa, kes on üksi -. Ta oli väga hea mees, põdes astmat. Tütar jättis ta hooletusse osalt hooletusest, osalt seetõttu, et teda tingis abikaasa, kes oli alati vihane naabrite, sugulaste ja äia peale.

Viisin pesu pesta ja viisin Michelillost salaja tädile, muidu tuleb pahandusi. Ta ei tundnud isegi oma isa vastu armastust: ühel päeval tuli üks tema poolõdedest Castrangiasse, et öelda, et ta on surnud. "Kui sa ei lahku, löön ma sulle jalaga tagumikku," ütles ta naisele.

Kui külas oli pidu, pakuti bändi liikmetele "pezzo duro" - jäätist, mida selle erilise konsistentsi tõttu kutsuti. Onu Michele, ei saanud kunagi selgeks, kas sellepärast, et see talle ei meeldinud või ajendas teda ebatavaline suuremeelsus. Nähes mind möödumas, kutsus ta mind: "Concettina, tule ja too jäätis". Ja nii ma kasutasin võimalust nautida neil harvadel juhtudel midagi head.

Mõni aeg tagasi tuletas dr Cosentino Bacenost meelde detaili, mis mu mällu oli kadunud. Samal ajal kui bänd linnatänavatel mängis, püüdsid lapsed paraadiga liituda. Kuid nende kohaloleku õigustamiseks oli vaja liiget "tunda". Selle tõestuseks oli tal käsi jope taskus. Nii järgnesin oma onule Michelele, samal ajal kui algkooliõpetaja poeg ja isata Gianni Cosentino hoidis kätt jõugujuhi taskus.

Keset sõda hakkasid Novaras langema mõned pommid. Kõik jooksid minema ja mõned tuttavad varjusid meie juurde Castrangiasse. Minu jaoks oli see pidu, sest sain olla seltskonnas. Aeg-ajalt oli kuulda šrapnelli vilet. Samuti saabus traagiline uudis, et Orlando kondiitriäri omaniku poeg rebis pommi käest. Neljandat korda rase Domodossola ema jäi Rosa ja

Antonietta kahekesi. Mu isa kutsuti tagasi Sitsiiliasse Bersagliere'iks. Mõni kuu pärast lahkuminekut sai ta teada, et tema ema oli sünnitanud väikese tüdruku nimega Emma ja et tal on võimalus koju naasta, kuna ta on nelja lapsega vabastatud.

Kahjuks tabas ta Domodossolasse jõudes kibeda üllatuse: Emma oli 12 päeva pärast elamise lõpetanud. Kaks päeva hiljem pidi ta rindele tagasi pöörduma. Mõni kuu hiljem – see oli 8. septembrile järgnenud ebakindluse ja ebastabiilsuse periood – õnnestus tal ajateenistusest pääseda ja naasis Novarasse, et oodata sõja lõppu, et emaga ühineda. Ta avas väikese kingsepapoe. Iga päev käisin teda vaatamas. Minu vanuse kohta häbelik, kuid kavalalt oli mul intuitsioon, et isa läheb magama abielunaisega, kuid sõjaväelasest abikaasaga. Ühel päeval astusin Piazza Bertolami ülesmäge tänaval asuvasse kassasse. Inimene kõrvalpoest vestles isaga. Torkasin nimetissõrme ja keskmise sõrmega, et mu ema petnud isa silmad välja torgata. Naabrimees suutis mind tagasi hoida, samal ajal kui isa ütles naeratades: "Tegelege oma asjadega". Aastal 44 sündis tumedajuukseline poiss, lokiis juustega nagu temagi...

Badiavecchias haigestus tema isapoolne vanaisa maovähki. Sain tädi käest loa teda vaatama minna. Tulin sageli Castrangiast alla ja kõndisin piki jõge. Mäletan teda rahulikult voodis. Vanaema tegeles endiselt poes ja sai sellele vähe aega pühendada. Ta pani oliivioksa talle pihku, et kärbseid eemale ajada, kuid tal läks hullemaks ja tal polnud enam jõudu ning ma ajasin nad temast eemale. 2. novembril 1944 lendas ta 66-aastaselt taevasse. Isa oli ikka veel Sitsiilias. Matustel osalesid ka onud.

Aeg-ajalt sain emalt mõne kirja. Aastal 45 naasis isa Domodossolasse ja aastal 46 sündis mu vend Giuseppe.

Neljas peatükk – Nafta, ämblikuvõrgud ja kuri silm

Sõda möllas kõikjal maailmas, side oli raske ja me ei kuulnud enam emast. Õnneks kutsuti mu isa Bersaglieri korpuses Sitsiiliasse tagasi ja kui tal oli paar päeva vabadust, tuli ta mulle külla. Sõja tõttu oli maal palju rahvast. Ümberasustatud inimesed jäid tavaliselt viieteistkümneks päevaks, kuid siis oli linna pommitamise oht ja nad eelistasid aastaringelt maale jääda.

Aeg-ajalt leidsin nende inimeste juures varjupaika. Seal oli neljalapseline pere, kes olid alati heas tujus, kuigi neil oli toidupuudus. Nägin oma onude ahnust, kellel oli nii palju kuivatatud viigimarju ega andnud neid kellelegi: võtsin kena peotäie ja tõin neile salaja. Jätsin osa ube, mis nad mulle hommikusöögiks andsid. Isegi kõva leib: viil, mille tädi enne kooli minekut taskusse pani, jagasin nende lastega ja vastutasuks andsid nad mulle paberi, millele kirjutada, panid mind kiigel mängima ja üks ehitas mänguasju, toole ja nukkude voodid, mille ta kinkis mulle ja oma väikesele õele, samal ajal kui tema vanem õde tegi meile kaltsunukke.

Vahel juhtus nii, et läksin alla jõe äärde, kus ümbruskonna naised läksid tuhaga riideid pesema ja ma seisin seal ja vaatasin imestunult kahe suure kiviga püsti pandud anumad vee soojendamiseks süüdatud tuld.. Ma pole kunagi näinud oma tädi neid operatsioone tegemas. Ta ei pesnud peaaegu kunagi või läks jõe äärde, kui seal kedagi polnud, et mitte paljastada oma rasvaseid ja väga märdunud riideid.

Teinekord vaatlesin naisi, kes kodus kootud lina kaks-kolm päeva kividele laotasid. Nad niisutasid seda ja kuivatasid seda kõrvetava päikese all, kuni see muutus valgeks. Tädi helistas mulle alati koju, aga ma tegin näo, et ei kuule. Ka tema tütremees oli sõja ajal koos väikese tüdrukuga Torinost tagasi tulnud. Austusest oma kasupoja Salvatore vastu koheldi teda nagu kuningannat. Sel perioodil jäid nad külla ja tädi võttis selleks puhuks hea mulje jätmiseks välja lõhnaseebi, linased käterätikud, nõudekuivati, laudlina ja salvrätikud. Selle asemel koheldi mind nagu sulast, saadeti asju ajama ja purskkaevust vett tooma, sest külalise saatmine oli häbi.

Jõulud saabusid ja põhjamaise kombe kohaselt kingiti hommikul pruudile Jeesuslapselt tütrele ilus kingitus: nuku jaoks ilus pottide ja alustasside komplekt. Mul oli tema üle hea meel, kuid samal ajal purskasin vihast, sest selliseid asju polnud minuga kunagi juhtunud. Ma muutusin järjest nõrgemaks. Viinamarju oli, aga häda neid süüa: neid tuli veini jaoks pressida. Süüa sai vaid naabritelt varastatud. Sarapuupähkleid koguti aga selleks, et neid müüa. Sõin mõned salaja nagu oravad metsas. Onud ostsid piima ainult jõulude ja lihavõttepühade ajal, et teha küpsiseid ja keemise ajal koorisin seda teelusikaga. Tädi valmistas mulle harva praemune. Lootsin sageli, et ta praadib selle mulle ära: - Paneme selle ära, nii et kui meil on natuke ja munemine läheb mööda (ta oli Messinast pärit noormees, kes käis mööda maal mune korjamas ja värskena edasi andmas) saab neid müüa ja raha saada -. Ta kogus mune kaks kuud ja müüs need siis maha.

Mune ostnud Messina elanikel oli ilmselt tibu käes. Viigimarju tuli rüübata, süüa sai vaid üksikuid, teised jäeti päikese kätte kuivama, et neid müüa või talveks säilitada. Oktoobri kuus valmisid õhtuks ilusad kastanid. Kui koorituid üle jäi, siis onu jättis need tuppale lauale (mitte taldrikule, vaid lambist tilkunud õliga määratud matile) ja hommikul, kui tõusis kl. neli tööle minekuks äratas ta mind üles ja ulatas mulle kastanid ning ütles mulle: "Sul on hommikusöök". Ma kuuletusin ja sõin neid näljast, kuid need maitseid nagu õli ja tekitasid paratamatult kõhuvalu. Onu praalis ümberringi: - Ma

armastan oma õetütart, valmistan talle isegi kastaneid, kui on veel hilisõhtu - . Tegelikult oli mu onu silmis vihkamine. Mõnikord olid need kollased, tulipunased, kui ta vihastas: isegi kui väikesed, tungisid need silmad ta näkku. Need olid väikesed ja sügavad nagu kitsad augud, millest voolas välja viha. Vahepeal võitsid düsenteeria ja ussid. Aeg-ajalt andis tädi mulle teelusikatäie õli. See hoiab ussid eemal, pomises ta, et ennast veenda... siis alustas ta sõnaga "prichentu": - Mazzai un vermu gruossu quennu à pagana, ùa u mazzu chi sugnu all Christian. Või esmaspäeval kuuled, või teisipäeval kuuled, või kolmapäeval kuuled või neljapäeval kuuled või Vinardi kuuled või Sabutu kuuled, matteia du jurnu of Easter u viermu sturdudu a tierra casca.-

(Tappisin paganana rasvaussi ja tapan ta nüüd kristlasena. Suurel esmaspäeval, suurel teisipäeval, suurel kolmapäeval, suurel neljapäeval, suurel reedel, suurel laupäeval, ülestõusmispüha hommikul uimastatud uss kukub maapinnale).

Ma ei tea, kuidas ma ellu jäin.

Siin avame sulu.

Möödus palju aastaid ja mul tekkisid kõhuvalu. Käisin toasuuruste masinatega röntgenit tegemas. Nad andsid mulle valge papi, et näha, kas seal on haavandeid. Kahjuks polnud midagi näha. Radioloog ütles, et see on gastriit ja andis mulle valu leevendamiseks mõningaid leevendavaid ravimeid. Jõudsin sinnamaani, et ma ei suutnud lusikatäit vett kõhtu võtta. Olin umbes viiekümneaastane. Paolo, Armando sõber Piacenzast, tegi ettepaneku viia mind spetsialisti juurde. Ta tuli ka dr Mazzeo juurde. Gastroskoopia instrument ei pääsenud kurgust kaugemale. "Ma ei tea, kuidas seda naist päästa," ütles arst, "pylorus on suletud." Kõik gastroskoopia läbinud inimesed lahkusid ruumist omal jalal. Mina IV-ga kandraamil. Arst määras mulle kaheks kuuks tugeva kuuri. Tagasi tulles ei läinud pill ikka läbi. Veel üks veel tugevam kuur kolm kuud.

Viis kuud pärast esimest visiiti hakkas instrument pülorusest läbi murdma. "Ime!" ütles dr Mazzeo. Kui toru eemaldati, esitas ta mulle palju küsimusi, et mõista, kas see on kaasasündinud või põhjustatud. Ma hakkasin nutma: "Võib-olla oli see õli, mida Zizi mulle aeg-ajalt usside jaoks andis." Arst pistis käed juustesse: "Õli? Ja sa oled ikka veel elus!". Ravi jätkates kordasin aeg-ajalt gastroskoopiat.

Tänu doktor Mazzeole, kes mu elu päästis, saan nüüd aastaid hiljem nautida toitu vaid mõne isoleeriva ravimiga.

Kui keegi talle rõdult helistas, ajas tädi pea ringi. Seejärel soovitasid nad tal võtta tühja kõhuga väike klaas ferrokviini. Ta veenis oma meest seda ostma ja hommikul kinkis mulle ka klaasi.

Lisaks valitses selles majas ka ebausku. Onul valutas alati joodud veinist peavalu, kuid tema sõnul oli põhjuseks kellegi kuri silm. Naine pidi teda eemale peletama: võttis taldriku veega, valas soola ja tilga õli ning alustas siis peavalu prichentuga: - Oglu biridittu, ogliu santissimu, tule siia majja ja aja see minema. morocchiu, ogliu biriditto, tule välja ja aja see mammucca minema... (Blessed oil, most holy oil, enter this house and chase away this evil eye, blessed oil, get strong and chase away this devil...).

See õnnistatud õlilaik, kui see laienes, tõrjub nende veendumuse kohaselt kurja silma. Varsti pärast seda piserdati toa nelja nurka vett ja peavalu kadus.

Haavade paranemiseks ühendati ämblikuvõrku õli ja väikese lihatükiga puljongi valmistamiseks. See kohutav segu oli nende sõnul eksimatu! Hommikul andsid nad mulle klaasi vett magneesiumiga. Mõne aja pärast, kõik värisedes, pidin minema külma kätte, et end vabastada. Kui sain terveks, saadeti mind ühe naise juurde, kes tegi võlutrikke: mõõtis mind nõõriga pealaest jalatallani ja samaga mu horisontaalseid käsivarsi. Kui tükk puudus, vältis see selle aasta surma.

Isegi kui onudel oli omal moel usku jumalasse, pühakutesse, madonnasse. Iga aasta 8. septembril jalutati Tindarisse, linnast umbes neljakümne kilomeetri kaugusel asuvasse Mustale Madonnale pühendatud pühamusse. Juba viiendast eluaastast pidin seda patukahetsust tegema.

Tindari pühamu palverännakute puhul valmistas tädi päev varem kaltsudest cappini (sussid). Onu läks täpselt jahile ja tõi koju ühe või kaks metsjänest süüa tegema. Hea mulje jätmiseks valmistas tädi ka täidetud baklažaane. Ta vaatas peeglisse ja puhastas näo lapiga. Sel ajal oli lugu "Where is zazà, my beauty" oli moes ja mul tekkis harjumus seda nimetada "zizi".

Tindarisse läksime üheteistkümne paiku õhtul, et koidikul kohale jõuda. Väsinud ja oma hapruse tõttu kurnatud, küsisin mitu korda värsket vett, kuid nad ei ostanud seda kioskitest nagu kõik teised väsinud inimesed: nad seisis järjekorda ainsa kiriku lähedal asuva purskkaevu juures, kust voolas kuum vesi. see ei aidanud kuumust vaigistada. Traditsiooni kohaselt ostsid nad kikerherneid, ube ja cannellini ube, siis läksid missale, palvetasid Madinuzzat ja väljasõidul kohtusid nad oma külakaaslaste ja minu isapoolsete sugulastega. Keskpäeval läksime ümberkaudsete oliivipuude alla sööma. Kahju, et ma nii väsinud olin, tegelikult oli sellel päeval alati isuäratav toit, et sõprade ees hea mulje jätta. Lõunasöök sisaldas ahjus küpsetatud metsjänest, keda onu paar õhtut varem jahtima läks, täidetud baklažaane ja paprikat, viinamarju ja isetehtud küpsiseid. Koju naasmiseks võtsid sõbrad kaasa transpordivahendi: auto või hobuvankrid. Vaatasin, leppisin juba jalgsi tagasi. Ainult siis, kui oli onu, sain endale hobusega sõitmist lubada, muidu oli valus.

Viies peatükk – öökullid

Ikka religiooni teemal, kuna mu onu oli vennastekoguduse liige, oli neil kohustus palmipuudepühal San Giorgio kirikus pihtida ja suhelda. Tseremoonia toimus kell viis hommikul, preester tunnistas kõigepealt kõik mehed kabelis, seejärel läks naiste pihtimusse.

Kui saabus tädi kord, kes kandis suurt musta rätikut, viis ta rõiva resti lähedale, et end võimalikult palju katta: tundus, et ta peab tegema kummeli inhalatsioone. Ta tunnistas ja siis: - Nüüd on teie kord - ütles ta mulle. Kuigi ma tahtsin aasta jooksul ülestunnistust teha, ei saanud ma seda teha. Tädi sõimas mind: "Issand ei tasu nalja teha, kord aastas piisab, muidu pole sa väärt peremeest võtma, sest võid isegi silmadega patustada."

Kella üheksa paiku püha missa, armulaud ja kohe koju. Nagu ikka, hakkas onu tühistel põhjustel sõimama ja tal tekkis närviline köha. Juhtusid kirjeldamatud stseenid: kui sel päeval kellelgi millegipärast vaja oli, ei saanud sülitada, muidu visati Issanda suust välja. Kui õnnetus juhtus, võttis ta kannu kaane, sülitas sellesse ja jõi uuesti vedeliku koos vee ja suhkruga ära. Suurel nädalal viibiti linnas isegi öösiti, et osaleda munga peetud õhtustel jutlustel. Neljapäeval valmistati kolombe, erineva kujuga biskviittainas veest keedetud kõvaks keedetud munade ja mürgise värvaine anellaga. Suure reede paastuhommikul külastasime kõiki nisuidudega ehitatud kirikuid, seejärel neelasime alla kolm pojatütret lehte (intensiivse lõhnaga ravimtaim), mis garanteerisid heaolu terveks aastaks.

Ristilöödud Jeesuse vigastamise vältimiseks ei pidanud te päeval tööd tegema, kui õmblesite, nõel nõelaks, kui näete, et on oht oma kehale vigastada jne. Selleks päevaks, mida iganes ma tegin, ei saanud ma isegi pihta, muidu nutab Jeesus. Laupäeval kell üksteist oli rahu ja ülestõusmise missa. Kõik lapsed tõid tuvid, et saada preestri õnnistus ja siis seda süüa. Ma pole kunagi saanud seda rahulolu ära võtta, sest pidin oma tuvi kahe munaga päästma koolisõiduks, mis korraldati ülestõusmispühajärgsel teisipäeval. Pidin õpetajale muna pakkuma. Lihavõttepühal osteti mulle kuninglikust pastast tehtud lambaliha, kõige väiksem, et mitte liiga palju kulutada. Onu oli nii ihne, et läikis oma jalanõud tulele tekkinud panni tahmaga. Kui tädi teadis, et ta lõpetab töö ja nad maksavad selle eest, andis ta mulle nõu: "Küsi onult, kas ta tõi raha."

Tema ja mina pidime teda peaaegu jumaldama nagu kaks väikest orja, kuni ta liigutas ja andis talle kümme liiri ja viis mulle. Ma ei saanud oma raha kulutada, sest see oli mõeldud hoiupõrsasse. Kord ütlesin tädile, et tahan lotot mängida. Ta nõustus, sest lootis võita. Minu oma oli vale. Tegelikuses tundsin end ka oma klassikaaslastega võrreldes riietumishäiretena: neil olid seelikud, aga tädile need ei meeldinud ja olin sunnitud kandma täiskleite. Neil kõigil olid jalas valged, pruunid või sinised puuvillased põlvsokid, mina pidin leppima tema tehtud oranžide sokkidega, mis maksid teistest vähem. Kandsin neid põlvest kõrgemal kummipaela toel, aga suurim probleem oli see, et ilma jalata ulatusid nad kuni pahkluni. Selle peal kandsin paari lühikesi mansettidega sokke. Olin juba piisavalt marginaliseeritud ja pidin ka riietuse poolest silma paistma. Viie liiriga oli mul plaanis osta korralikumad sokipaarid, mida hommikul enne klassi astumist jalas. Sel päeval oli pood suletud. Ma ei saanud selle rahaga koju minna, sest tädi oleks selle leidnud. Mõtlesin need muula raja äärde kivi alla peita. Öösel sadas vihma ja olles paberist, lagunesid need täiesti laiali, nagu järgmisel hommikul neid ära tooma minnes sain aru.

Möödus viisteist päeva ja tädi küsis, kas ma olen lotoga võitnud. Isegi siis ei olnud ma aus ja ütlesin jah. See raha ei tulnud kunagi kohale. Suurel reedel, kurbuste Jumalaema auks toimunud rongkäigu ajal, kohtudes õpetajaga, küsis ta temalt selgitusi. Ma olin häbist suremas. Loomulikult polnud ta kõigest teadlik, nii et sain tädilt kaks laksu tema karmi pilgu all. Kooli läksin alati meelsasti, kuid kehvade tulemustega. Keegi ei mõistnud mind ja mind edutati alati tänu soovitudele, nii et mu ema oli rahulik, et nad panid mind alati õppima. Ainult kassiga sain hästi hakkama, kuni ühel päeval tuli purjus onu linnast mingi tripiga ja loom võttis tüki enda toitmiseks. Võttes sõdurite jäetud musketi, tappis ta ta lagedal maal. See oli minu jaoks suur pettumus.

Rehepeksu ajal läksin korjama naabrite taluõuele jäänud nisu- ja odrateri, panin need kotti ja viisin proua Tindara veskisse jõe äärde. Viisin siis jahu Novarasse oma ema sugulasele, kes kahe väikese lapsega lesknaisena käis hommikul metsas puid korjamas ja pani ahju põlema, et valmistada leiba neile, kes talle jahu tõid, teenides natuke raha. natuke leiba lastele.

Septembris, kui viigimarjad olid valminud, ronisin taimede otsa ja korjasin maitsvaid vilju, asetades need okste külge konksuga riputatud rookorvidesse. Viigimarjad lõigati ja jäeti varikatuse peale päikese kätte kuivama. Mõne päeva pärast muutusid nad kuivaks. Suurtesse korvidesse istutatuna söödi neid talvel. Neil ilusatel aegadel tuli kuivatatud viigimarju valmistama proua Maria, naaber maalt. Käisin talle sageli külla. Ta oli paljude laste ema. Üks neist, Carmelo, oli epileptiline. Aeg-ajalt polnud teda enam võimalik leida. Murelik ema läks teda otsima ja mina saatsin peaaegu lõbusalt.

Kui olin viiendas klassis, palus õpetaja meil vanematele teada anda, et ta viib meid kinno vaatama filmi "Väike Alp". Onud: "Seda prügi sa vaatama ei lähe." Vastaspreestri vennapoeg oli kuulnud: "Sa pead ta saatma, ma pole teda ka näinud." Siis nad liigutati ja ma sain minna.

Emalt oli saabunud pakk kommidega. Olin mõned kooli toonud. Oli näljaaeg ja isegi maiustusi nappis. Minu õpetaja õde õpetas neljandat klassi, kui mina olin viiendas klassis. Ta küsis minust vaesemale tüdrukule, kes oli haige, maiustusi ja ma jätsin need kõik talle.

1945. aastal naasis mu isa Domodossolasse. Nägin teda uuesti 1946. aasta aprillis ja temaga koos oli mu ema, kes ootas last.

Veetsin oma vanematega kümmekond õnnelikku päeva. Käisin sageli vanavanematel ja onudel külas, nii et sõin nii palju kui tahtsin ja jõin palju karastusjooke oma vanaema käest, kes neid müüs. Lõpuks tahtis ema mind endaga Põhja-Itaaliasse kaasa võtta, kuid tädi, kes oli alati vale ja isekas, veenis teda mind enda juurde jätma. Käisin viiendas klassis ja olin oma hapruse tõttu alati hädas. Eksamipäevadel saabus teade väikevenna sünnist. Täiesti õnnelik, aga samas kurb, nutsin rõõmust ja valust. Võib-olla tõstis õpetaja mind sel põhjusel, kuigi ma polnud eksamite ajal suud lahti teinud. Sel aastal asutasid nad külla gümnaasiumiosa ja peaaegu kõik mu klassikaaslased olid valmistunud sisseastumiskatseteks, et sinna sisse saada. Minu jaoks polnud mingit võimalust: onud olid veendunud, et seda tüüpi koolis käivad ainult öökullid. Tegelikult pidid nad pärast keskkooli lõpetamist minema Messinasse magistrikraadi saamiseks. Minu vanemad pidid mõtlema raamatute raha saatmisele, nad poleks mingeid kulutusi teinud. Ma muudkui nutsin, sest tahtsin edasi õppida. Seejärel pakkusid nad mulle võimalust registreeruda kaheaastasele erialasele kursusele, mis on omamoodi väga kehv kaks aastat kestnud keskkool. Kõige vaesemad inimesed käisid seal, igal juhul nõustusin. Edasi-tagasi kõndides, hommikul ja pärastlõunal käisin kursusel. Kool oli segane: matemaatikat õpetanud direktori vastu tõstsid kätt kõige kätatsevamad mehed, komistasid ka itaalia ja prantsuse keele õpetajaid. Tüdrukutele õpetati kodutöid ja meestele põllumajandusteadmisi. Tegelikult ei õppinud me midagi. Minu kasum oli hea, kuna olin häbelik ja suure õppimisjanuga.

Enne õppeaasta lõppu olid õpetajad meid heategevusteatriks ette valmistanud. Pidin esinema tänavasiilina rietatuna. Seal oli onu müts, lühikesed püksid olid puudu. Kui ma oma tädile sellest rääkisin, hüüatas ta: "Sa oled loll, et võlakirju panete." Ma ei kaotanud südant: läksin juuksuri naise Liezza juurde, et paluda laenata poja pükse. Nii riietusin etenduse õhtul tänavasiilikuks, keset rohket aplausi ja onud, kes olid sel puhul kohal viibinud onud.

Kahjuks möödusid isegi need kaks aastat ja ma lõpetasin kooli igaveseks arvates, et olen jäänud sama teadmatuks kui varem.

Kuues peatükk – palun anna mulle andeks

(Tähtede valgus)

Olin kaheteistkümneaastane, kui mu ema tuli mulle augustis külla koos isa ja väikevennaga, keda nägin esimest korda. Tema väikese näo nägemine tegi mind õnnelikuks ja mäletan seda päeva kui üht parimat oma elus. Mu vanemad olid otsustanud mind endaga kaasa võtta, et tagasi kooli minna, kuid tädi keelitas neid juba mitmendat korda mõttest: ta saadaks mu õmblejaks, et amet hästi ära õppida. Ja nii see juhtus, vastu minu tahtmist. Mu vanemad lahkusid ja mina jäin Sitsiiliasse nagu idioot. Sellest ajast peale ei saanud ma rahu ja nutsin alati salaja. Onud ütlesid, et mu vanemad poleks mind kindlasti nii armastanud, nagu nemad, et nad on mind tütreks kasvatanud (tütar oleks kindlasti sama valu läbi elanud, mis mina). Ühel päeval läks tädi linna parima õmbleja juurde, kus ka mu ema oli selle ameti õppinud, küsima, kas ta võtaks mind tööle. Õmbleja vastas, et tal on juba kaheksa tüdrukut ja ta ei saa arvu suurendada. Järgmisel päeval tõi tädi talle mõned munad, et teda veenda ja ta ütles: - Tulge kuu aja pärast tagasi, võib-olla läheb üks õpipoistest Torinosse ja teie õetütrelle jääb vaba koht -. Täpselt, kuu aja pärast saatis tädi mind laborisse. Noor daam, kes ei olnud üle pooleteise meetri pikkune, tervitas mind: "Olgu, ma võtan su kaasa, sest mul on sinust kahju, ma kujutan ette, et sa eelistaksid tulla pigem minu juurde kui jääda maale. oma tädiga." Ta ei eksinud, kui nii arvas. Järgmisel päeval kell kaheksa ilmusin kohale. "Hakka laborit pühkima," ütles ta mulle,

"siis pesete põranda ära." See lugu hakkas mulle haisema. Asusin koristama nii hästi kui suutsin. Ma olin väikest kasvu, olin kaheteistkümneaastane, aga nägin välja kaheksa.

Ma ei osanud põrandat pesta: maal oli see kivist ja külas, kus olid plaadid, tädi ei pesnud seda kunagi, et mitte kuluda. Üritasin anda endast parima, aga õmbleja kutsus mind perse, sest ma polnud hästi pesnud. Kell üheksa saabusid töölised ja hakkasid uue asja (pisike tüdruk) vastu huvi tundma. Nad kõik vaatasid mind haletsusväärse õhuga. Ma kuulsin nende kõnesid ja olin jahmunud, teadmata elu olulisi asju. Aeg-ajalt anti mulle õmblejatööd, asju, mida mulle ei meeldinud teha, alati kibestunud, et pole saanud õppida. Päeval oli ka positiivne külg: keskpäeval, kui ei pidanud maale tagasi pöörduma, sõin vaikselt kodus, laotasin salvrätiku lauale, sättisin klaasi, veepudeli ja taldriku. Ühesõnaga, süüa tükk kõva leiba ja juustu, nautisin laua katmist nagu kõik tavalised inimesed. Pärast lõunasööki läksin naabrimehe juurde, kes oli minust üheksa aastat vanem ja oli õmbleja. Ta aitas mu silmad mu naiivsusele avada. Temaga koos elasid tema ema, elevantjalgadega õde ja veel üks invaliid.

Mõnikord kutsusid nad mind kausitäie suppi jooma. Õmbleja palus, et aitaksin tal lasteriieetele ristpistes tikkida. Kord tabas mind kurbuse kriis ja jätsin töö pooleli. Teinekord võtsin pahameelest ahjust tuha ja külvasin mööda treppi. Nad ütlesid: "Kes seal on? Kas ma saan mõne haiguse?" Lõpuks mõistsid nad mind ja andsid mulle andeks.

Mõnikord käisin Antoniano lastekodu nunnade juures orbudega mängimas. Kadestasin neid veidi, sest nad elasid oma päevad korras. Nad sõid alati hästi kaetud lauaga, siis mängisid ja lõpuks pühendasid kindlaksmääratud kellaaegadel palvetades Jumala pühendumisele. Ma mõtlesin: - Neil vedas, neil pole enam vanemaid ja ometi elavad nad nunnadega hästi, kui mul on vanemad, aga olen sunnitud elama nende onukarudega. Nende teadmata, et vältida hilisemat igavat ülekuulamist, käisin aeg-ajalt külas elanud

isapoolsel tädil. Küsisin talt raha, et saata oma vanematele kiri, milles palusin, et nad mind endaga kaasa võtaksid.

Iga aasta novembris viisid nad mind Sant'Ugo messile, mis toimus Piano Vignas. Sellesse kohta rajasid isapoolsed vanavanemad kuuri, kus valmistasid grill-liha ja vorste, mida müüsid koos hea veiniklaasiga. Minu jaoks oli see võimalus olla koos oma isapoolsete sugulastega, maitsta head liha ja juua värvilist soodat, vaadata kioskeid, kus müüakse grillahju, laternaid, savipotte, kvarte ja bumbaelli.

Järgmisel päeval läksime jälle Badia Vecchiasse Sant'Ugo peole, missale, väikesele rongkäigule ja siis jälle mu vanavanemate poodi, kes pakkusid mulle vorsti, leiba ja soodat, mis valati väikesest palliga suletud pudelist. sisemise juures.

Korra enne jõule käisime 3 päevaks Messinas. Magasime sugulase juures. Ta ei meeldinud mulle natuke: ta rääkis oma onudele, et varastas turul ühelt talunikult mune, häirides sellega tema tähelepanu. Ma olin katekismuses õppinud, et varastada ei tohi. Õhtul läksime tütrega ühe härrasmehe juurde, kes tegi kujusid. Et olla suuremeelne, andsid onud mulle nende ostmiseks raha. Castrangia määritud lauale sain ehitada jõulusõime. Spargliokste ja vatihelvestega moodustasin onni. Õhtul nautisin Jeesuslapse kõrval kahe õliga leotatud kreeka pähklikoorega ja nõörijupiga loodud küünla atmosfääri. Ka onu Michele hindas seda ideed ja tahtis mind premeerida: "Ntoia, koori kaks viigikakku" ja tädi läks neid oma voodi alla tooma, kus neid hoiti.

Kui jäin üksinda Novarasse magama, läksin jõulunovena ajal naabrimehe Antonietta ja jumalateenistusele, mis toimus hommikul kell 5 Annunziata kirikus. Kiriku tagaosas andis sakrist tasu eest toolid. Tõime need kodust. Tagasiteel külastasime Carolinat, inseneri pesijat, kes töötas juba varahommikul trepi all. Sel ajal oli ta juba läinud San Francesco purskkaevust suurte kvartidega vett ammutama, et puuvanni täita. Ta ütles: "Caùsi, oota siin, ma lähen vaatan, kas härradel jäi eile õhtul küpsiseid üle,

et saaksite hommikusööki süüa." Ta ei naasnud peaaegu kunagi tühjade kätega. Kutsusin Antonietta üles ja panime ahju põlema. Kui Carolina enam midagi süüa ei leidnud, läksin kööki tüki kõva leiba ja klaasi "bumbaello" vett võtma. Peatusime kella 8-ni, et teha salvrätikuid, siis jätsime hüvasti: mina läksin töökotta, Antonietta läks oma koju ema aitama, kuna ta oli 8 vennaga ainus tütar.

Ainuüksi Novaras tundsin end kodanikuna. Kui läksin vanaisa Turile külla, puhastasin ta aknaid ja ta andis mulle "srea" (jootraha). Käisin küünelakki ostmas. Otsin ka lahusti selle eemaldamiseks, kui tundsin, et kohtun onudega. Pulbrina kasutasin talki. Paraku: ükspäev jätsin selle näkku ja elasin läbi oma hädad, laksud ja solvangud. "Kust sa selle prügi jaoks raha said?" Ja ma ütlesin: "Kas te ei näe, et see on jahu?". Vahepeal olid naabrid kolinud teise naabrusse. Ühel päeval kutsusid nad mind tsirkusesse. "Mul pole raha..." ütlesin. Nad laenasid need mulle. Pärastlõunal meremehed laborisse etendust nautima: ahvid trapetsil, lapsed hobustel, elevandid, klounid, asjad, mida pole varem nähtud. Kahjuks pidin saama 8 liiri.

Mõni päev hiljem Castrangiasse sõites kohtasin San Salvatore'is koolikaaslase ema, kellel oli talunikelt ostetud kotitais juurvilju. Ta küsis, kas ma võin linna tagasi minna (tolleaegse mentaliteedi tõttu oli tal häbi oma kotiga platsile minna!). Nõustusin, mõtlesin jootrahaga raha teenida. Kahjuks, olles raskustega oma koju jõudnud, premeeris ta mind nelja maapätkliga. Ma ei kaotanud südant. Ma teenisin liiri, kui müüsin ühele Fantinast pärit daamile salvrätiku. Ehitasin papist Pinocchios, mille jalad ja käed liigutati nõoriga. Mõned lapsed ostsid need mõne sendi eest. Teine idee: päikesepillid vaestele lastele. Otsisin lattide eest läbipaistvaid värvilisi kommipabereid. Suhkrupaberiga lõikasin raami välja ja sain teisi sente tagasi. Kahe kuu pärast õnnestus mul 8 liiri tagastada.

Vanaisa püüdis vaatamata kõrgele eale, astmale ja songale, mis tal oli alates viiendast eluaastast, maal meelt lahutada, kuna tütar ei käinud peaaegu kunagi tal külas. Kahe suvekuu jooksul, kui väi Messinast saabus,

läks tal hästi: pesi ta riided ja keeras maja tagurpidi, et puhastada see kõigest, mis aasta jooksul kogunenud oli.

Kui me kohtusime, ütles ta mulle: "Su tädi on häbi, sa ei saa panna vaest vanainimest nii räpases kannatama." Õhtul läksin aru andma, aga tädi kritiseeris õde: - Ta on kodanik, ta võib ise mõelda, mida tahab -. Ja ma vastasin: "Sul on õigus, ma olen näinud seda koristamist, mida te teete: pesite isegi pissuaari happega ja see läks jälle läikima." Siinkohal andis ta mulle laksu, sest nendest asjadest ei tohi rääkida ja ma olin vastik.

Ühel päeval andis vanaisa mulle raha ja ma ostsin lauluraamatu, millest tüdrukud töökojas rääkisid. Mõnda aega õnnestus mul seda varjata, kuid ühel õhtul polnud mul aega ja onu, olles seda märganud, hakkas sõimama: - Isegi see kole rämps, nüüd hakkad kiusajaks -. Nende sõnade peale viskasin talle selle näkku, enne kui ta seda tegi. Ta kaotas mu mässumeele silmist, tõmbas mu püksirihma alla ja hakkas mind ägedalt peksma. Ma olin umbes kolmteist aastat vana ja see oli ainus kord, kui ta ütles oma naisele: - Ma kuulsin, et üks daam lahkub Põhja-Itaaliasse, saatke oma õetütrelle külla ja saatke ta koos temaga oma vanemate juurde -. Sel hetkel tundsin end õnnelikuna, unustasin isegi löödud valu, mida olin võtnud, siis läksin ja istusin mõtlikult murule. Pimedus hakkas saabuma, mõtlesin ma, kui öö varjud imbusid puude okste vahele ja jõest tõusis kerge külm tuul.

Toetusin vastu pähklipuud ja jäin pilvi vaadates magama. Unistasin palju, värviliste unenägude sülem. Kerge tuul paitas mu nägu. Avasin silmad ja kummalisel kombel armastasin seda kohta, mida olin alati vihkanud, ja mõistsin esimest korda imestusega, et seda valgustab ainult tähtede valgus. Lasin endal sellesse mahajäetuse seisundisse minna, nägin jälle und. Õnn kui salapärane vedelik sisenes minu väikesesse olevusse tilkhaaval. Ma ei olnud armas laps. Mu jalad olid kortsus, sest nad olid kõndinud oja teravatel kiviklibudel, kuid kogu mu keha ja isegi mu hing olid nüüd harjunud jälestama kõike, mis võib tunduda armas ja hell. Kuid ma tunnistan, et see lühike uni sel õhtul oli imeline ja ma ei leidnud seda enam kunagi. Võib-olla

sellepärast mäletan seda siiani. Järsku toetus käsi mu õlale, tädi Antonia saabus ja omal moel järsult äratas mind: "Lähme koju. Kui kohale jõuame, suudlete oma onu kätt ja ütlete talle - Palun andke andeks -". Ja nii oligi.

Sel õhtul läksin värisedes magama, sel ööl ei saanud und ja veetsin tunde meeletus päevaootuses. Kui ma ise teadvustamata magama vajuksin, ehmataksin äkitselt justkui kõne või teadvuse värina peale, mis nõudis mul ärkvelolekut ja valulikkust ega andnud mulle hingamisaega. Ülejäänud aja veetsin lahtiste silmadega, uurides koletisi, mida ööpimedus seintele tõmbas, ja, ilma et mul oleks olnud jõudu midagi teha, nutsin ja nutsin. Kuid see ei olnud kurb nutt, see oli midagi muud, mida ma ei suutnud tajuda. Järgmisel päeval ma laborisse ei läinud, sest mu keha nägi välja nagu kaart, see oli nii sinikas. Naasin alles nädala pärast, kui märgid hakkasid kaduma.

Seitsmes peatükk – Emilia

Pühapäeva pärastlõunal käisin koos sõpradega lastekodus: üks nunn seletas meile kenasti evangeeliumi mõne asjassepuutuva naljaga. Milline rõõm on see tund õnnelikult veeta. Ühel päeval ütles ta meile, et Messina piiskop saabub oktoobris konfirmatsioonidele.

- Tõstke oma käsi, kui soovite seda sakramenti, et saaksin selle ülempreester monsignor Salvatore Abbadessale edastada. - Teadmata, mida teha, tõstsin ma arglikult käe. Paar päeva hiljem ütlesin zizile. Tal oli piinlik: pidime ristiema otsima. Tegin talle abieluettepaneku postiljoni tütre, noore õpetaja preili Rina jaoks. Kuidas me saame temalt küsida? Järgmisel päeval läksime tema juurde ja ta nõustus. 9. oktoobril 1948 pärastlõunal läksin koos sõpradega Emakirikusse pihtima. Järgmisel päeval läksin hommikul oma ristiema juurde, kes kinkis mulle filigraanse käevõru, mis oli kootud väikeste südametega. Hakkasin rõõmustama. Kell 11 läksime kirikusse. Piiskop saabus ja asus pühitsema püha Missat. Vaheajal rivistusime kesklöövi ja ükshaaval ta kinnitas meid. Kui missa oli läbi, ei pakkunud onud ristiemale isegi kohvi. Nad lihtsalt tervitasid teda, kutsudes teda lihtsalt "kommariks".

Mäletan, et lapsepõlves Castrangiast naastes oli enne külla jõudmist Päästjale pühendatud kabel. Zizì jäi hetkeks seisma ja ütles kõva häälega "oh emad, oh emad...". Arvasin, et see on palve. Kui ma vanemaks sain, sain aru, et ta helistas hoopis oma surnud emale, kuna surnuaed asus just kabeli kohal. Ma polnud kunagi kalmistul käinud, sest zizì ei käinud isegi

pühakute pidusöögil. Teadsin, et tol korral ostsid inimesed Miss Signorinolt lilli kohas nimega "Fussadello" ja läksid peaaegu rongkäigus oma lähedaste haua kaunistama. Kord tegin zizile ettepaneku: "Miks me ei läheks ka teie ema hauale?".

Ta vastas, et tal oleks kahju. - Kasutu on kutsuda "emad - emad", kui sa ei taha talle isegi lille tuua. - Nende sõnade peale ta peaaegu liigutas. Käisime Fussadellos krüsanteeme ostmas. Pühakutepäeval käisin vanaisa Turi kutsumas, et ta viiks meid "emade" hauale, minu jaoks vanaema Rosa juurde. Mu vanaisa oli hiljuti lasknud selle haua ümber ehitada, sest sõja ajal oli ainus surnuaiale kukkunud pomm selle hävitanud.

Kuigi olin uhke, et võitsin järjekordse lahingu, olid mu mõtted ööd ja päevad vanematega. Proovisin laboris viibides enda tähelepanu kõrvale juhtida. Õmblemine hakkas mulle meeldima: valmistasin vati õlapatjadele, puhusin peale söetraua. Kui triikraud oli kuum, triikisid suured tüdrukud riideid. Et see pingul püsiks, pandi äärisesse kahe paela vahele õmmeldud raskused. Käisin neid ostmas oma ristiisa käest, kes müüs püssimaterjali. Need olid graanulid, mida pidin haamriga lapikuks tegema. Vahel lasin isegi näpud lamedaks... Vahepeal pidas proua Orlando vanematele tüdrukutele tasulisi lõikamiskursusi. Istusin kaugel, aga kuulasin, et õppetundidest midagi aru saada. Kord ütlesid onud, et läheme Fantinasse "kommari" ja "võrdlema" külla, need, kes meie juures magasid, kui Novarasse tähtsaid asju ajama tulid. Kord küsis ristiema zizilt: "Kui vana sa oled?" Ja zizi: - Mu silmad on tumenenud, ma ei mäleta - (kui mul poleks nägemist, siis ma ei mäleta).

Vanaisa Turi näpunäidetega läksin ostma rohelist kangast, oma võimete proovilepanekuks tegin seeliku. Saabus Fantina väljasõidupäev (kaks tundi jalgsi). Tõusime kell 4. Tahtsin Zizit üllatada sellega, et kandsin oma seelikut. See oli nii kitsas, et ma peaaegu ei suutnud kõndida. Kui nad mu loomingut nägid, hakkasid nad ütlema: - Me kasvatasime ta üles ja nüüd, kui ta hakkab kasvama, käitub ta nagu öökull. See teeb meile häbi. Ja ma

juhtisin tähelepanu: "Ma ei võta seda ära, kui tahad, on see nii, muidu mine mine!" Aga sisimas mõtlesin "kuidas ma nii kitsas seelikus käin...". Sihtpunkti jõudsimel igatahes. Komamees küsis, et kus ma nii ilusa seeliku olen lasknud teha. - Sa figi illa – (ta tegi selle ise) vastas zizi. - Nii et kui me peame midagi õmblema, tuleme tema juurde -. Öökulli uhkus...

Mõnikord nägin linnas asju, mis mind kurvastasid. Emilia oli kurtum, võib-olla kodutu. Peaaegu iga päev möödus ta tänavalt, kus ma elasin. Kui ta kellegagi kohtus, pani ta käe suu juurde. Mõnikord pakuti talle tükki leiba, kuid oli neid, kes andsid talle hoolimatult juustukoorikuid ja siis peitsid end, et näha reaktsiooni: vaene tüdruk istus ukse astmel ja lõi peaga vastu seina. Ühel päeval, kui läksin poodi lõnga tooma, kuulsin pimedast Antonio valju häält. Linna tipus asuvast kloostrist teatas ta, et sardiinid on saabunud. Vanaisa jootraha mõne liiriga, mis mul üle jäi, läksin kalaturule paar untsi ostma. Keskpäeval süütasin pliidi söega, keetsin sardiinid ja asetasin need suhkrupaberisse. Kui nägin Emiliat möödumas, andsin need talle. Ta vaatas neid imestunult ja naeratas kergelt, et mind tänada. Nägin teda istumas tavalises ukseavas, mitte ei löönud pead vastu seina, vaid pani oma kõhnad sõrmed suu juurde. Sel päeval ma ei söönud: pidin ahju allesjäänud sütest puhastama, et onud ei mõistaks minu algatusi.

Angela möödus mööda seda tänavat keskpäeva paiku koos oma poja Ninoga, puudega mehega, kes kõndis, kuid rääkis žestidega. Käisid ämbriga lastekodust suppi toomas. Ühel päeval oli Nino oma ämbriga üksi, minu maja lähedal riisusid kaks poissi ta ära ja jooksid minema. Ta ei saanud pükse jalga tõmmata. Ta oli ilma aluspesuta. Läksin arglikult alla teda riietama. See oli esimene kord, kui ma alasti meest nägin. Häda, kui onud oleks teadnud, oleks see olnud skandaal.

Ühes paljudest vanematele saadetud kirjadest olin väljendanud soovi käekella järele. Saanud teada, et proua Agostina on pärit Domodossolast, läksin teda vaatama. Niipea kui ta mind nägi, kallistas mind ja andis mulle mu vanemate saadetud paki. Avasin selle ja üllatuseks leidsin sealt pruuni

lambakarva, millel olid sõrmesuurused lokid, viltkübara ja karbi kellaga. Ma värisesin rõõmust, kui daam selle mu randmele asetaski. Ta andis mulle klaasi vett, et aidata mul taastuda ja ma jooksin koju. Järgmisel päeval, kui mu onud Novarasse tulid, ütlesid nad, et kui ma seda karusnahka kannan, arvavad nad, et olen hull: keegi linnas ei omanud midagi sellist. Igatahes kandsin seda uhkusega. Keeraksin varruka tagasi, et kõik väikest kella märkaksid. Andsin sellele sageli nõõri, nii et lühikese ajaga läks see katki. Castrangiasse minnes kohtasin vanureid, kes küsisid minult aega. Et mitte jätta halba muljet, vaatasin nüüdseks parandamatult katki läinud kella ja ütlesin, et unustasin selle kerida. - Täna teid väga -. Nad tervitasid mind ja jätkasid oma teekonda.

Võrreldes oma sõpradega olin ma väike ja kõhn, nad kõik olid "arenenud". Ema küsis kirjas zizilt, kas ma olen "arenenud" nagu mu õde Rosa. Kuid Zizi jaoks oli nendest asjadest rääkimine tabu. Ta ei teadnud, et ma tean elust kõike. Mässumeelne nagu alati, ütlesin talle: "Ma ei ole preili, sest ma olen alatoidetud". Ja ta: - Mida sa räägid? Oleme teid alati toetanud. Ühel õhtul magasin Castrangias ja mul hakkas paha. Olin külmas higis. Arvasin, et see on lõpp, palvetasin, nutsin ja läksin pimedasse välja, et paar tilka pissida. Ja nad ütlesid: "Kui sa veel korra üles tõused, ma löön sind!". Võibolla kaitses mind Tindari Madonna. Läksin tagasi põhumadratsi juurde ja jäin magama. Järgmisel päeval Novara laboris nägi preili Assunta mind kahvatumana kui tavaliselt. Kui ettekandja talle nagu igal hommikul kohvi ja piima röstitud viiludega tõi, pakkus ta mulle ka.

Kaheksas peatükk – pääsukeste lend

Novaras palju aega veetes tundus elu muutunud olevat: võib-olla sellepärast, et läksin vanaisa Turile külla ja vestlesin temaga segamatult terve õhtupooliku. Ta rääkis mulle palju lugusid oma elust ja sellest, kui raske oli tema olemasolu kunagi olnud. Lisaks oli mul Novaras elades võimalus olla tunnistajaks linnas toimunud olulistele sündmustele. Eelkõige liigutasid mind suured religioossed üritused, rongkäigud, ristimised, konfirmatsioonid, aga rohkem kui kõik pulmatseremooniad. Tollal peeti pulmi õhtuti, peaaegu alati käisin sõpradega San Nicola kirikus ringi vaatamas.

Ühel õhtul nägin valges kleidis pruuti isa saatel välja minemas. Valge kui lumi, ta nägi välja nagu nukk, ta oli nii ilus! See oli Carmelina, kes abiellus Filippoga. Tundsin täiesti kaasa ja unistasin: "kes teab, ükskord võib see juhtuda ka minuga...".

Neil päevil olid mul kummalised aistingud, õhus oli midagi uut ja kummalist, mul olid aimdused. Olin rahutu ja ootasin erakordset sündmust. Ja tegelikult ei lasknud see sündmus kaua oodata. Keskpäeva paiku tuli tavaliselt postiljon. Ühel juunikuu päeval kuulen tema häält hüüdmas:

"Campo, seal on post". Võtsin kirja, see tuli... Domodossolast! Ema kirjutas õele.

Avasin selle järsult, kuni peaaegu rebisin ja lugesin, seal oli uudis, mida olin kogu oma elu oodanud: 12. septembri paiku tuleb ema Sitsiiliasse mulle järgi ja põhja viima! Nüüdseks olin noor daam, tulevik ootas mind ja pidin töö leidma. Teades tädi reaktsiooni, peitsin selle kirja ettevaatlikkusest purgi põhja, mis sisaldas rämpsumerd: kui zizì oleks seda lugenud, vaene mina... Mõnikord onu Micherillo, kui teda polnud. külades töötades tuli Novarasse poodi. Vahel tuli ta ziziga ja ütles ärevalt: "Su ema pole tükk aega kirjutanud, temaga on vist midagi juhtunud...". Mina aga kartsin, et mingi vihjega tuleb mõni järjekordne kiri. Ühel päeval tegelikult üks saabus, kuid õnneks ilma igasuguse vihjeta Sitsiilia reisile. Suvi libises minu jaoks aeglaselt minema, ma ei jõudnud ära oodata, millal see meeletu ootamine lõppeb. Töö aitas mul mitte mõelda ja ema saabumiseni aega veeta. Taevaminemispühal 15. augustil tahtsid kõik inimesed oma elegantsi näidata ja laboris oli alati palju tegemist, rohkem kui tavaliselt: paljud daamid tahtsid oma uut kleiti näidata. 13. august oli pühendatud töölistele, kes said ise riideid õmmelda.

Olin palunud zizil kangast osta, et olla samaväärne oma sõpradega. Ta nõustus ja ma valisin odava beeži kanga sinise sõlmekujundusega. Noor daam töökojas lõi selle mulle ja palus vanemal töötajal appi selle õmmelda. Peopäeval oli mul uus kleit nagu kõigil teistelgi.

Seal olid ka mõned tuttavad, kes tulid Fantinast. Üks neist oli näinud mu kuulsat kitsast seelikut. Ta tõi kangatüki ja küsis zizì: "Su õetütar peab mulle kleidi tegema, ta on selles nii hea!". Võtsin talle mõõdud. Pidasin silmas mudelit, mille preili Assunta oli ühele kliendile valmistanud. Palusin natuke aega, et seda lõigata ja proovida. "Pole midagi, kangas on veidi raske, sobib sügiseks. Tulen 20. septembri paiku."

Vahepeal kutsus laborist pärit tüdruk Carmelina kõik sõbrad oma pulma, mida tähistas ühel septembriõhtul Matrixi kirikus. Zizi loal läksin tseremooniale. Külaliste hulgas oli ka üks daam Domodossolast, kes teatas peatsest lahkumisest: "Concettina, su päevad on Novaras loetud. Ema tuleb sulle varsti järgi."

Pärast rikkalikku suupistet naasin õnnelikuna koju. Möödusid päevad ja 8. septembril saabus Tindari festival, sel aastal ei tundunud see väga pikk tee, mis läbi jõe lookles, üldsegi nii raske ja lõpmatu kui esimesel korral, tundus, et lendan. Castrangiasse tagasi jõudes teatasin ma zizile, et jään mõneks päevaks väljamõeldud ettekäändega, et labor jääb suletuks kuni kella 12. Sel hommikul mu süda kloppis. Korjasime viigimarju, et naabrile viia ja suundusime Novarasse. Poolel teel nägin juba kaugelt, et ema läks mööda muularada alla. Jooksin tema poole ja kallistasin teda kogu jõuga, mis mul väikestes kätes oli. Zizi hakkas karjuma "Miks sa järsku tulid? Kas sa arvad, et saad Concettina ära viia?". "Jah," vastas ema - kolme päeva pärast läheme. "Ei saa, Fantina daamile tuleb kleit ette valmistada". See oli veel üks vabandus mind tagasi hoida. Ta karjus pidevalt. Puudutasin kiivalt sõrmega taevast. Ainus kahetsus oleks olnud see, et ma ei saanud enam vanaisa Turi külastada.

14. õhtul sõime õhtust. Zizi avas vaid suu, et mu ema solvata: "Kuidas sa julged teda minult ära võtta, sul pole südant, sa paned mind liiga palju kannatama, ma ei pea sind enam õeks." Nägin esimest korda pisarais Micherillot. Selle kareda ja kõva kesta alla nagu puit oli ilmselt mõned tilgad inimkonnast jäänud vangid. Mina aga olin muutunud külmaks nagu marmor ja ei liigutanud end üldse.

Ma ei maganud öösiti silmagi, mõtetes ajasid kaootiliselt üksteist tuhanded mõtted ja ma ei jõudnud ära oodata, millal hommik saabub, et saaksin lahkuda. Ema oli tellinud takso härrasmehelt hüüdnimega "cauzi i lupi" (hundipüksid). Koidikul tõusime üles, tegime pappkohvrile viimase lihvi ja jätsime onudega hüvasti. Lahkudes tuli tädi pisarsilmil, juuksed maas, oma

toast välja ja heitis ema jalge ette, anus: "Nüüd tapan end ära ja sul on surm kogu oma südametunnistusele. elu! Palun sina ma küsin seda põlvili - ütles ta - ma olen lihtsalt vaene naine, üksi ja valemee kohtleb teda nagu metsalist, keegi ei armasta mind. Mu õde, ma palun sul teda mitte ära võtta mulle, halasta, sul pole õigust mind rahule jätta, ta kasvas meie seas üles nagu lill ja nüüd pole enam mingit tänulikkust!"

Sasitud juuste ja mudast tilkuva näoga lõi ta rusikaga vastu maad, needes kogu universumit. Ema sai aru, et ta õde on muutunud ohtlikuks ja kaotab mõistuse, oli kannatamatu. Ometi ta ei liigutanud, ei lasknud end haletsemisest liigutada, ta oli kurt tema pettekujutelmadele, vaatas kaugusesse ja ootas oma draama lõppu. Kui tädi taipas, et mu ema oli vankumatu, tormas ta oma tuppa, keelates meilt lõplikult hüvasti jätta. Järsku lahkusime, ta naasis kirudes tänavale. Kui me minema kõndisime, nägime teda kahanemas, kuni temast sai väike must pallike, mis sulandus kividega kokku. Võib-olla olin ma tema vastu julm, nagu ainult lapsed võivad olla, kuid ma mäletan, et kui ma ema käega kaitstud majast eemale kõndisin, kui nägin, et ta hakkab mu silmist kaduma, muutus kogu mu pahameel järsku kiindumuseks. ja ma tundsin tema vastu kaastunnet (hiljem sain teada, et paar kuud nuttis ta tänaval, nagu oleksin surnud).

Piazza Bertolamil avanesid taksouksed. Lehvitasin aknast kõigile, keda nägin kuni linna lõpuni. Rännakul jälgisin valuga südames panoraami ja maad, mis mu pilgu eest tasapisi eemaldusid, vaikisime kaua, kuni nägin merd. Nüüdseks olin Novarast kaugel, lõplikult! Mõttes võitlesid vastandlikud mõtted ja ma ei suutnud neid kontrollida, siis ärkasin üles, kui ema mind hellitas, hoiatades, et oleme kohale jõudnud. Siis armastasin ma siiralt seda riiki, mida olin oma kurva elu pärast nii kaua jälestanud. Vigliatore jaamas valitses suur segadus, paljud meiesugused lahkusid oma papist kohvrite ja muude kottidega põhja poole.

Merelt puhus õhuke tuul ja tundsin, kuidas sool mu huuli maitsestas. Ilus tunne, mida tundsin esimest korda. Pool tundi ootasime rongi. Minu jaoks oli

see uus õhk. Inimesed laulsid populaarset laulu "Professor, ütle mulle, kumb oli enne, kas kana või muna." Kõik naasid mandrilt puhkuselt. Kui me Messinasse jõudsim, nägin hämmastusega parvlaeva pardale sõitvaid vaguneid. Oli septembri keskpaik ja selles väga sinises taevas väina kohal tiirutasid tuhanded pääsukesed. Oma lennuga tikkisid nad minu unistust: lõpuks naasta oma pere juurde. Püüdsin näha Jumalat selle heleda tausta keskel ja kuigi ma teda ei näinud, tänasin teda oma väikese hinge põhjast. Pärast lugematuid tunde tulime Roomas maha, et pärast veel tundide pikkust ootamist sõita rongiga Milanosse, kus oli veel üks ümberistumine Domodossolasse. See oli unenägu. Selles rongis tervitas mu ema mitut tuttavat. Kõik küsisid, kust ta pärit on ja kes see tüdruk on. Nad ei teadnud, et tal on teine tütar.

Vaatlesin maastikke: nägin imestusega Maggiore järve ja saari, seejärel mägesid. Küsisin, kui kaua me kohale jõudsim, teades, et linn asub mägedest ümbritsetud orus. Domodossolasse jõudsim hilishommikul. Taevas oli hall, ka tänavad tundusid olevat tumedaks maalitud, inimesed kõndisid maad vaadates kindla sammuga, isegi riided olid tumedad. Jaamas ootas meid isa koos mu väikevennaga, keda olin kaks aastat tagasi Sitsiilias näinud. Suudlused ja kallistused. Koju minnes püüdsin avastada kohta, millest peagi saab minu linn. Lugesin kokku majade aknad, kuid neid oli nii palju, et mul läks arvutustel järg. Aknaid oli liiga palju ja liiga palju maju üksteise peal. Need olid nii kõrged, et mu silmad kadusid taevasse.

Tundsin pearinglust. Peas pulbitsesid tuhanded küsimused, mis tulid ja läksid kannatamatult. Reisi ajal ei saanud ma ühtegi sõna lausuda. Siis kodus tabas mind veel üks üllatus, kui nägin oma õdesid, keda mäletasin vaid fotodelt. Teine üllatus oli köök koos valamuga, kraani ja gaasipliidiga (Novaras polnud vett majas ja tegime puudega süüa). Õhtul tuli meile külla Comare Grazia oma tütre Caterinaga. Isegi naabrid tahtsid minuga kohtuda. Järgmisel õhtul viis isa mu kinno. Üks mu elu ilusamaid õhtuid, mis jääb mulle igavesti meelde, viimse päevani. Olin lõpuks oma isaga koos, enne

armastasin teda nii, nagu armastatakse äraolevat isa, nüüd imetlesin teda ja lõpuks tundsin end esimest korda kaitstuna, nagu oleksin tema printsess. Ühesõnaga tundsin, et kõnnin pilvede kohal, olin maandunud universumi teise punkti.

Üheksas peatükk – uks taevasse

Enne Sitsiiliast lahkumist oli mu emal õnnestunud mulle köösneri juures tööd leida ja kahe päeva pärast saatis ta minuga tööle. Lahkusime majast varahommikul: olin sellest uudisest väga põnevil.

Sissepääsu juures võttis mind vastu preili Tilde, kes naeratas mulle laialt ja võttis käest kinni, meeldiv ja sõbralik naine. Tilde ütles mulle milano keeles "Tere bela tusa (tüdruk), tulge, lubage ma tutvustan teile tüdrukuid, kes minuga koos töötavad: Nella ja Teresina. Neil on palju kogemusi, nad õpetavad teile, kuidas töötada. Kui on mingeid probleeme - lisa ta - ärge häbenege küsida." Nii leidsin end ühe silmapilguga oma uuest töökohast.

Tundsin end juba täiskasvanuna ja selle muutuse tähistamiseks Bela Tusa elus saabus tema periood esimest korda. Ta ei teadnud sellest teemast suurt midagi, kuid vanematelt Novara sõpradelt kuulnud juttudest sai ta aru, et nii sai temast noor daam. Ta mõistis, et ta ei vaja seda signaali, et olla naine: ta oli juba tänu kõigele, mida ta oli õppinud, teadnud ja armastanud. See ei olnud enam röövik ja oli muutunud liblikaks. Ta tuli kaugelt ja läks mõne minutiga ühest maailmast teise. Ta leidis end üksi ja oli selle üle väga uhke.

Vahepeal hakkasin uue töökohaga tutvuma. Toona kasutati mantlite külge kinnitamiseks karusnahast kraed. Nahad tehti svammiga märjaks ja lõpuks löödi igast küljest tõmmates puitplaadi külge. Mulle meenus, kui ma Sitsiilia laboris juhtmeid purustasin, et riiete põhja panna. Ka siin oli näppude pihta löömist. Kui päikest veidigi paistis, kuivatati need tänaval aias, nii et pidin tegutsema hinnaliste Pärsia lamba-, rebase-, naaritsa- ja roti muskeenahkade valvurina. Nende eest hoolitsemise ajal meeldis mulle jälgida autosid ja mööduvaid inimesi. Hingasin sisse isegi autode heitgaase ja püüdsin imbuda selles linnalõhnas, mis oli puhtas õhus kasvanud väikese tüdruku jaoks nii uus ja joovastav. Linn läks mu pilgu eest mööda ja kaotas isegi ajataju. Isa seletas mulle, et seal jagunes päev tundideks, samas kui ma Castrangias elasin, teadsin ainult päikese tõusu ja loojumist. Vahel, kui ma nahkade eest hoolitsesin, tuli ülemiselt korrusel üks vanem daam mulle seltsiks. Ta rääkis ranges piemonte keeles ja ma ei saanud mitte millestki aru: "Milline ilus nali, da ndua ti vegnat (kust sa tuled)? Cuma ti se ciamat (mis su nimi on)?". Ma muutun. "Ti mi capisat mia (kas te ei saa aru)?". Kui nahad olid kuivanud, lõikas preili Tilde nende tellitud õmblejatele kaela kuju.

Tasapisi õppisin panema frisellina polsterdust, aasa ümber ja siis voodri. Tänu oma võimetele hakkasin saama iganädalast taskuraha ja peagi pandi mind pensionimärgid. Tundsime end vanemana. Laboris oli raadio: mulle meeldis laule kuulata. Külmikud ei olnud siis veel levinud, kuid noorel daamil oli jääkast, mille ta täitis jääplokkidega, mille tarnis üks härrasmees, kes sõitis käruga mööda linna tänavaid. Sellise värskes vees joomine oli minu jaoks uus. Maja küttis odav puupliit. Tal polnud telefoni, aga kui tal oli vaja klientidele helistada, saatis ta mind oma tädi juurde, kes oli mitme töölise ehitusfirma omanik. Nende hulgas nägin ma seda juhuslikult esimest korda... Aga see on teine lugu, millest kui aega ja tahtmist on, räägin hiljem.

Kodus sõin korralikult, õhtul käisime väljas kivikatuste ja ilusate akendega poodidega kesklinna vaatamas. Laupäeviti käisin emaga turul, mis võtab enda alla suure osa keskusest, kui keskpäeva paiku töölt lahkusin. Ostsime

kanga, et teha mulle mantel. See oli ruuduline. Ma avasin selle jõulude keskköömisse oma kraamiga. Ühesõnaga õnnelik elu.

Karneval tuli. Käisime lähedase perega Galletti teatri aastavahetuse peol. Unistus oli näha maskeraadipalle fosforestseeruvate tulede mängude vahel.

Järgmisel laupäeval, kui üles tõusin, oli midagi valesti. Ma nutsin, sest mu ema polnud mulle San Pellegrino magneesiumi andnud. Tema nõbu saabus Martignyst. Ta sõi meiega lõunat. Pärastlõunal tundsin end imelikult, tundus, et mu õnn oli lõppemas. Isa saatis oma nõbu rongile, siis sõime õhtust.

Me ei läinud sel õhtul välja jalutama. Isa ütles emale: "Ma lähen oma sõpradele baari külla." Umbes kella 22 paiku naasis ta koju oigates ja hingeldades kahvatu näoga, kivistunud tugevast piinast rinnus. "Teresa, tee mulle kummelit." Samal ajal kui isa voodis ahhetas, jooksin tädiga 50 meetri kaugusele arsti kutsuma. Ta tuli kohe, aga isa oli vahepeal elamise lõpetanud. Hiljem saime teada, et aort oli lõhkenud. Poleks nagunii midagi teha olnud, issi astus taevauksest sisse ja lendas taevasse. Oli 17. veebruar 1951. Terve öö jäin silmad isa abitule kehale. Mu pea käis ringi, segu migreenist ja peapööritusest, mis viis mind peaaegu sellest ruumist minema, kus kõik esemed muutusid vihkavaks, sest need olid ülekohtuse surma tunnistajad. Ma ei lakanud mõtlemast oma isale ja julmale saatusele, mis mind Domodossolas ees ootas, pisarad ei saanud enam silmast välja, sest need olid nutmisest kuivanud. Kuhu ta peitus see jumal, keda ma olin ette kujutanud oma lahkumisel pimestavas valguses üle Messina väina? Miks ta meid maha jättis? Miks ta mind nii palju pettis? Miks nüüd, kui olin leidnud oma isa, võeti ta minult igaveseks ära? Mis oli selle tragöödia mõte? Nüüd, kui Jumal siin Domodossolas tundus teistsugune, kauge, tabamatu, näis ta olevat tehtud pimedusest, tabamatu ja käegakatsumatu, kibe – Jumal, mida ma ei teadnud enam, kas usaldada või ignoreerida oma ülejäänud päevad. Ööd ja ööd vaikisin, vahtisin pimeduses pingutatud silmadega, peaaegu lootes, et päeva saabudes taastub kõik endise moodi. Neil ahastavatel

päevadel, kui mu perekond oli kuristiku serval, mõistsin, et taevas pole koht väikeste tüdrukute jaoks.

Ühel neist öödest vajusin varajastel hommikutundidel kokku ja vajusin pärast piinavat und magusasse unenäosse: leidsin end järvelt, siis ilmus mulle isa taevasesse valgusesse uppunud silmade ja näoga. Nüüd ta nägu enam ei kannatanud ja oli jälle ilus. Ta naeratas mulle armsalt, võttis mu käest kinni, kallistas ja hakkas minuga rääkima. "Minu laps – ütles ta – see, mida ma tahan sulle praegu öelda, on minu armastus, kõik see hea, mida ma sulle tahan. Asjaolud on viinud selleni, et me ei tunne üksteist. Mul on kahju, et ma ei näinud sind suureks kasvamas..." .

Vahel mõtlen sellele unenäole ja oma viimasele teekonnale, mõtlen sellele, millal Issand mind kutsub, mulle meeldib ette kujutada, et kui ma üle taevaukse lähen, ootab mind isa, riides nagu sel õhtul viis ta mind kino: temaga on meil üksteisele palju rääkida, me peame igavesti jätkama seda vestlust, mis sellel külmal veebruariõhtul katkes. See oleks minu arvates parim viis oma viimast teekonda alustada.

Ema jäi nelja lapse ja pensionita meeleheitesse, sest isa oli lihtne kingsepp. Kogu külm ja kogu maailma valu oli laskunud meie vaesele emigrandi perekonnale.

Kaugel oma maast, kaugel elust olime liivaterad, mida kõrbetuul tiris.

Mu ema oli kaotanud iseenda ja kogu oma hinge. Temast oli saanud tühi kest. Tema keha oli kokkutõmbunud nagu puutükk, ta ei lakanud kunagi kaalust alla võtmast ja tema kadunud pilk, kahvatu ja ilmetu näoilme, jäi terveks minutiks paigale kaugesse punkti, isa haua poole. Ta oli muutunud nagu kummitus, keda vaevab unustamise võimatus. Tundsin hetke, mil ta kukub ja vajub meeleheitesse, ilma et oleks väljapääsu. Üritasin teda raputada, rääkisin temaga, püüdes teda tuju tõsta. Uskumatul kombel olid rollid täiesti ümber pööratud: tütar oli see, kes lohutas ema, rääkides talle

lugusid, et valmistada teda ette eluks ilma abikaasata ja aidata unustada. Mina, vanim tütar, polnud veel 15-aastane.

Pärast õhtusööki läksin tagasi köösnerisse tööle, et paar senti juurde teenida. Mina olin see, kes püüdis lootuse leeki elus hoida. Aga lõpuks, ma ei tea, kuidas mu ema, võib-olla meeleheite jõul, ühe nutu ja teise vahel kogu maailma enda õlgadele võttis ja aeglaselt õmblejaks tagasi läks, õmbles paar seelikut ja hommikumantlit.

Kümnes peatükk – kaunis tusa

Sama aasta mais haigestus mu väikevend leetritesse ja minagi haigestusin sellesse, kuna polnud lapsena haigestunud. Voodis olles kuulsin, et ema avas ukse. Keegi oli uksekella helistanud. Siis kuulsin zizì ja Michelillo häält. Olin mures: varem polnud nad mind kunagi Domodossolasse oma vanemate juurde viinud ja nüüd ilmusid nad kohale. Nad jäid umbes nädalaks, siis lahkusid veidi pettunult, sest lootsid, et naasen nendega Sitsiiliasse. Novembris saabus mustaga ääristatud kiri. Ema oli ehmunud ja käsi värises selle avamisel. Nägin teda nutmas: zizì teatas vanaisa Turi surmast. Nad leidsid ta surnuna Bordonaro maal 8. novembril. Ta oli 87-aastane. Järgmisel aastal oli veel üks veelgi suurem pettumus, kui juhuslikult viisid uuringud väljakaevamisel leitud taskurätikuga kurgus lämbumise tõttu surma põhjuseni. Kuriteo pani naine koos maal naabritest vennaga toime, et varastada 11 000 liiri pensioni. Hiljem kandis naine 24 aastat vanglat ja mees 12 aastat kaasosaluse eest.

Olin jätkuvalt kurb. Väikese rahaga me 5 inimesega läbi ei saaks. Preili Tilde soovitas mul võtta võltsvallandamine, et saaksin end tööhõiveametis registreerida. Käisin tihti kontrollimas, kas tööd on, aga lootust oli vähe. 53.

aasta aprillis sain teada, et nad olid ühte tehasesse palganud tüdrukud. Neil polnud seda vaja, isadel oli juba töökoht. Läksin siis kontorisse protestima: mul oli vaja rohkem tööd teha kui teistel. Mais astusin lõpuks tehasesse, kus toodeti elastseid linte, kingapaelu, paelu ja elektrijuhtmete torusid. Raske töö iganädalaste vahetustega 6-13 ja 13-21. Vaheaegadel käisin ka köösneri juures palka täiendamas ja emale leevendust andmas.

August tuli. Comare Grazia pidi pühadeks sõitma Sitsiiliasse oma eakale emale. Samuti otsustasin lahkuda koos oma tütre Caterinaga. Läksime rongiga Milanosse ja sealt edasi Rooma, kuhu jõudsime öösel. Sitsiiliasse suunduvat rongi pidime paar tundi ootama.

Jaamast leidsime mõned külakaaslased ja nende hulgas Novarast pärit kääbusnäitleja Salvatore Furnari ja sõduri, kelle nime ma ei mäleta. Sel ajal, kui proua Grazia pingil puhkas, kutsuti meid Caterinaga jalutama. Nad viisid meid Piazza Esedrale mottarellot sööma. Tundus, et hakkam uuesti ellu ärkama.

Kui juba rahvast täis rong saabus, kiirustas proua Grazia kahe kotiga peale minema. Rong ei olnud täielikult peatunud ja ta kukkus rööbastele. Caterina, mina ja kogu rahvahulk hüüdsime Igavese Isa poole, kui me ta sinikaid täis, kuid imekombel elusalt välja tõmbasime. Ta keeldus haiglasse viimisest. Tunni aja pärast läks rong. Enne keskpäeva jõudsime Terme Vigliatore jaama, kust sõitsime bussiga, mis viis meid zizi ja Micherillo külalistena Novara Sitsiiliasse.

Nad võtsid meid vastu aukülastena. Sel ööl olime kõik kolm voodis, mina ja Caterina ei maganud silmagi. Proua Grazia oli täis valu. Samal õhtul oli üllatus: mõned noormehed sereneerisid meid kitarri ja viuliga, kuid onu Micherillo pani nad nõrdsinult minema.

Caterina ema veetis peaaegu kogu oma aja voodis. Ta läks kümne päeva jooksul välja vaid kaks korda oma eakat ema külastama. Pärastlõunal läksin oma klassikaaslastele ja sõpradele laborist külla. Ühel päeval nägin ka koolikaaslast, kes tuli mind kallistama. Ta hoidis jalgratast käest kinni ja ma palusin tal endaga sõita. Siis polnud Novara kunagi ühtegi tüdrukut jalgrattal näinud. Niipea kui ta sellest teada sai, sõimas zizì mind: "Sinust on saanud öökull, ma poleks kunagi selliseid asju ette kujutanud."

Tagasi Domodossolas oli proua Grazial raskusi taastumisega. Pärast seda kukkumist võttis võimust artroosivalu. Ta sai julguseks alles siis, kui läks perega mõnele peole, kuhu mind ka kutsuti.

Läksin tagasi tehasesse ja köösnere tööle, aga vajasin uusi kogemusi. Ühel päeval San Gervasio ja Protasio kogudust külastades pöördus Don Giuseppe Benetti minu poole ja esitas mulle mõned küsimused. Usaldasin talle kõik oma mured. Ta julgustas mind ja ütles: „Tulge pühapäeva pärastlõunal oratooriumi. Seal leiate Katoliku Aktsiooni presidendi Signorina Germana, kes tutvustab teile tüdrukuid ja annab teile palju häid nõuandeid. Tundsin end kohe rahulikult: veidi häbelikkusega hakkasin sõpru looma. Ma kartsin, et ei tea, kuidas rääkida, kuid Jumala abiga sain esimestest raskustest üle. Lugesin meelsasti ühingu ajalehte, kus imetlesin asutajat Armida Barellit: tänu temale oli mu elu paremaks läinud. Kui tehasevahetus seda lubas, läksin kell 7 hommikumissale, kus kohtasin Don Benettit, keda pidasin oma vaimseks juhiks. Pühapäeval pakkusin, et veedan tunnikese kiriku ees heas ajakirjanduses. Hiljem kutsusid nad mind ACLI nõukogusse. Kõigi nende kohustustega tundsin end olulisena ja saavutatuna.

Kolleegid tehases pidasid mind suureks, aga ma ei tundnud end ebamugavalt, tegelikult ma palvetasin nende eest ja helistasin tagasi, kui nad riietusruumides enne vahetuse algust labaselt rääkisid.

Üheteistkümnes peatükk – portselanist nägu

Ühel suvisel pühapäeval korraldas Saksa Katoliku Aktsiooni president retke mägedesse. Ülejäänud vähese rahaga suutsin tasuda reisi maksumuse. Jõudsime bussiga Gogliosse, sealt köisraudteega Alpe Deverosse ja siis jalgsi Crampiolo poole. Mõtisklesin lilledega kaetud mägede ilu üle: rododendronid, kontpuud, metsikud orhideed. Mustikad maiustamiseks. Kivikatuste ja puitakendega kajutid, mille aknalaudadel rippusid erkpunased ja roosad pelargoonid. Küsisin Germanalt, kus tee lõppes. "Kui oleme väsinud, peatume lõunasöögiks." Kella 13 paiku tegime peatuse, et juua selget vett, mis kaljult orgu voolab. Pärast söömist, palvetamist ja laulmist asusime tagasiteele. Ma värisesin rõõmust: ma polnud kunagi nii ilusat päeva veetnud. Kodus rääkisin emale kõik ära ja nägin, kuidas ta naeratas.

Aeg-ajalt sain Novara Siciliast pärit sõbralt kirju: ta palus talle Domodossolas tööd leida, et saaksime kohtuda. Ma olin väga segaduses, kuid õnnelik, et keegi on minusse armunud. Seal oli ka üks Domodossola poiss, aga ta mulle ei meeldinud: hommikul jõi ampsu grappat ja tal olid alati punased põsed.

Hommikused meditatsioonid näitasid mulle teed kloostriksse, kuid samas meeldisid mulle lapsed ja pere loomise idee. Usaldasid end Jumala tahtele ja veetsin pühapäeva õhtupoolikud oratooriumis, planeerides koos sõpradega igapäevase katekismuse kohustusi. Mõnel pühapäeval käisime

naaberlinnade oratooriumides. Bussireis häiris, kuid julgus sai mõnest väikesest kannatusest jagu.

1. mail 1954 korraldasid ACLI ja oratoorium reisi: hommikul palverännak Madonna di Oropa pühamusse ja pärastlõunal Biella auväärse pastori meelevalduse. Olin üks esimesi, kes registreerus koos oma sõbra ja tema poiss-sõbra Pierinoga. Lahkus 2 bussitait noori. Nende hulgas häbelik blond poiss, keda olin juba kuskil näinud. See oli tema: tööline ehitusfirmast, kus käisin koosneri klientidele helistamas. Pierino tutvustas teda mulle: ta oli tema nõbu. Päeval ei jätnud ta kordagi oma pilku mulle. Koju jõudes rääkisin sellest emale. Järgmisel õhtul nägin teda esimesel korrusel asuva toa väikese rõdu all. "Ema, ema, tule vaata: seal on poiss, kellega ma Biellas kohtusin." Ja naine naeratab pooleldi: "On ilmselge, et ta kurameerib sinuga." Järgmisel õhtul naabriga välja minnes leidsin ta enda eest. Ta küsis häbelikult, kas ta võiks meiega kaasa tulla. Natuke ebakindlalt nõustusin. Murdsime jääd sellest ja sellest lobisedes. Kui pärastlõunane vahetus tehases läbi sai, saatis ta mind koju. Ühel õhtul viisin ta üles, et tutvustada talle oma ema, kes võttis ta väga hästi vastu. Vabal ajal käis ta oratooriumis. Seejärel eraldati poisid ja tüdrukud, alles kohtumise lõpus võisid nad kohtuda. Käisime ka ACLI koosolekutel.

Kuigi mu ema oli pärit Sitsiiliast, kus kaks teineteist armastavat poissi ei saanud üksi väljas käia, usaldas ta meid ja me alustasime rahulikku teekonda. Giuse rääkis mulle, et ta oli mu isaga kohtunud: raha teenimiseks, kuna lapsi oli 4 ja ainult isa töötas, tegi ta poisikesena majast mõne sammu kaugusel asuva kasarmu rahastajate jaoks asju. Mõnikord tõi ta nende kingad mu isale remonti. Kuulasin mõnuga.

Ta rääkis mulle veel midagi: kui ma 16. septembril 1950 Roomast Domodossolasse jõudsin, kohtusime praktiliselt. Giuse, nagu ma teda siiani kutsun, oli pühaks aastaks saabunud jalgrattaga. Seikluslik teekond: ta lahkus Domodossolast koos orust pärit preestriga, kes mägisaabastes kiiresti pedaalis. Teda oli peaaegu võimatu järgida. Ta peatus alles siis, kui

nägi mõnda köögiviljaaeda, et salatit hankida. Poole tee pealt jäi Giuse üksi. Teel leidis ta tänavamüüja, kellel oli vana jalgratas, mis oli rämpsus täis, müüa. Nad hoidsid teineteisele seltsi kuni Roomani.

August tuli. Tehas suleti pühadeks ja otsustasin minna külla oma õele Rosale, kes Mergozzo järve mägedes taastus. Palusin maja juhtinud nunnadel mõneks päevaks jääda. Mainisin just seda ideed Giuse'ile. Majas olid puhkusel teised tüdrukud. Nende hulgas on ka ühe nunna kosmeetik õetütar. 15. päeval, taevaminemispühal, kutsus ta meid pärast missat oma tuppa harjutama. Ta täitis meie näod erinevate kreemide, ripsmetušši ja huulepulkadega: nägime välja nagu vahakujud. Lõuna ajal kutsus nunnatädi õetütret tagasi: tal polnud mõtet meiega niimoodi käituda.

Pärastlõunal aknast järve vaadates nägin Giuse't väljumas. Ma ei tahtnud, et mind selle portselannäoga nähakse. Mind uksele nähes ei tundnud ta mind peaaegu ära. Ma vabandasin ja selgitasin, et see oli eksperiment ja ka teised tüdrukud olid muutunud. Pärastlõunal jalutasime maja aias. Õhtu poole ta tervitas mind: "Näeme varsti, Domodossolas, kuid näoga sama puhas ja värske nagu enne."

Kaheteistkümnes peatükk – Violette

Kui kaks nädalat puhkust möödas, läksin tagasi tehasesse tööle vahetusse kella 13.00-21.00. Pooli masinate spindlisse ajades mõtlesin Giuse peale, aga samas ei on suur soov teda näha. Kell 21 kõlas sireen ja mu süda hakkas kiiresti lööma. Pärast kausta tembeldamist nägin värava väljapääsu juures poolpimeduses jalgratast. See oli tõesti tema: ta tuli minu poole, vaatas häbelikult mu nägu ja ütles: "Sa meeldid mulle nii lihtne". Ta pani mind jalgratta torule istuma ja viis koju. Vahetasime lihtsa head ööd tervituse. Seda juhtus peaaegu iga päev. Pühapäeva pärastlõunal tegime mõne rattamatka lähedal asuvates külades. Ühel päeval viis ta mind enda juurde, et tutvustada mulle mu isa ja ema, kahte õde ja venda. Tasapisi tutvustas ta mind ka oma onudele ja nõbudele kui sõpra.

Kui mu ema meid rõdult nägi, pani ta meid majja tulema. Kuigi ta armastas seda poissi, olin ma väga ebakindel. 8. detsembril, minu nimepäeval, patuta eostamise päeval, helises uksekell. See oli lillepood, kes ulatas mulle kimbu punaseid nelke. "Ema, Giuse saatis mulle oma parimad soovid!". Milline pettumus sedeli avades: see polnud tema, vaid 14-aastane poiss, kellega juhuslikult kohtusin. Seal oli allkirjaga kirjas "Ma armastan sind". Võib-olla arvas ta, et olen temavanune.

Giuse ilmus jõululaupäeval suure värvilise vaasitäie šokolaadi ja õnnitluskaardiga. Täna sin teda ja läksime koos südaöömissale. Koju

naastes ütles ta mulle: "Homme pean minema perega oma sugulaste juurde lõunatama. Kohtume taas poksipäeval". 26. hommikul ütlesin emale "Ma ei käi selle poisiga enam väljas, annan talle vaasi tagasi, ma ei taha kohustusi". Ja ta karmi pilguga: "Sa oled hull, sa oleks võinud seda teha, kui sa poleks juba šokolaadi sünnud."

Järgmistel päevadel tuli Giuse nagu tavaliselt mulle töölt järgi. Jalgsi või jalgrattaga teelõigul ma peaaegu ei rääkinudki temaga. 1955. aasta uusaastapäeval käisin missal. Temagi oli seal ja lõpuks saatis mind koju. Uksel ütles ta mulle: "Kas ma tohin teada, mida sa mõtled, et mind niimoodi kannatama panna?" ja ta silmist jooksis pisar. See õlekõrs murdis kaameli selja ja ma naeratasin teda. Ta andis mulle musu ja ütles: "Täna pärastlõunal tulen ma teile järele, et minna Calvario mäele vespere juurde. Pärast vespereid näidatakse ACLI klubis filmi." Võtsin vastu ja jätsime hüvasti. Teatasin sellest kodus ja ema ütles rõõmsalt: "Sellist head poissi enam ei leiaks."

Kell 14.00 sõitsime mööda muula rada koos Via Crucise kabelitega Kolgatale. Jõudsime Sanctuarysse, laulsime vesprit ja pärast õnnistust läksime klubisse. Ma ei mäleta filmi pealkirja, aga see oli väga igav, nii et tegin ettepaneku minna tagasi linna Catena kinno, kus õnnestus nautida paremat filmi, mille nimi oli "Violette".

Aprillis rongiga mööda Vigezzo orgu ja Centovallit sõites käisime tema vanematega Locarnos lillfestivalil. Kohtusime Giuse ristiisaga, kes tutvustas mind kui "tüdruksõpra". Ta pistis käed taskusse ja võttis rahakotist 10 Šveitsi franki, andis need Giuse'le ja ütles: "Hästi tehtud, millal te abiellute?". Vaatasime üksteisele otsa, me polnud sellest kunagi rääkinud.

Järgmistel päevadel hakkasime mõtlema abiellumisest. Me isegi rääkisime sellest kodus. Ema oli õnnelik, aga samas rahalisi võimalusi vähe. Tasapisi ostsime paar lina ja pesu. Meil polnud erilisi vajadusi. Läksime otsima väikest tagasihoidlikku korterit. Leidsime selle iidsest Motta linnaosast ja

panime seetõttu pulmapäevaks: esmaspäev, 19. september. Käisin koos emaga Panzarasa kangapoes pulmakleidi pitsi ostmas ja viisin selle proua Tildele, köösnerile, kes oli mulle alati lubanud, et teen seda heldimusega.

Raekojas pidi mu ema abielukeelule alla kirjutama, kuna olin veel alaealine. Ka Giuse vanemad olid õnnelikud. Kihelkonnas ütles monsignor Pellanda meile ilusaid julgustussõnu: "Olge alati tagasihoidlikud ja suure usuga, et astuda vastu rõõmudele ja muredele, mida elu meile jätab. Ma lasen teil leida mööda piki piki punast jooksjat."

Pidime ette valmistama nimekirja sugulastest ja sõpradest, kellele teene antakse nagu ikka. Väga vähe külalisi. Giuse ema ütles: "Kaks pere kohta". Tasapisi jõudsimeni 35 inimeseni. Tunnistajad on valitud: Giuse onu Carmelo ja minu jaoks meie kohtumise arhitekt Pierino. Nädal enne pulmi valmistas meesteoratorium eesotsas Don Giuseppe Briaccaga meile peo. Meister Furiga maalis tahvlile tervituspildi ja koostas sõprade nimekirjaga rulliku. Samuti oli laud kaetud saiakeste ja jookidega. Sellist pidu polnud oratooriumis kunagi olnud. Pühade Gervasio ja Protasio kollegiaalset kirikut renoveeriti ning sillutis oli killustikku ja kive täis, kuid mõned teotahtelised naised andsid oma parima, et see Giuseppe ja Concetta auks korda teha.

16. septembril saabusid Zizì ja Micherillo, kes kolisid, sest Concettina oli abiellumas ja ta pidi naisega altari ette saatma, astudes tema isa asemele, keda enam ei olnud.

Vahepeal saabusid väikesed kingitused: kohvikann, kohviveski, rosolio klaasid, alustasside ja söögiriistade komplektid soosingu saanud sugulastelt ja sõpradelt, köögikomplekt Pierinolt ja tema onudelt. Naiskatoliku aktsioon kinkis meile koos Püha Perekonnaga öömajale maali, assistent Don Benetti imelise rohelise hõbedaste kaunistustega lillevaasi.

Eelmine õhtu oli pikk. Mõtlesin oma emale, kellel oli kolm väikest last ja vähe ressursse. "Teil on vähe usku, kas oratooriumikool ei õpetanud teile, et elus on alati ettenägelikkus?", küsisin endamisi. Esmaspäeval, 19. päeval

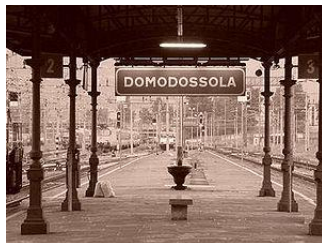
tõusin kell seitse. Proua Tilde saabus pitskleidis. Ta pani mind riidesse ja kohendas Milanost ostetud loori. Kell 9 saabus takso, et viia mind kirikusse. Olin segaduses, leidsin inimesi, kes mind jälgisid. Giuse ootas mind juba altari ees oranžide lillekimbuga, kaasas tema õde Rosa, sest ema Olimpia oleks esimese lapse abiellumisest liiga vaimustuses olnud. Liitusin temaga onu Micherillo saatel punasel jooksjal.

Mass algas. Monsignor Pellanda oli samuti emotsionaalne. Mäletan julgustavat jutlust, sõrmuste õnnistamist, elukestva truuduse lubadust ja tseremoonia lõpus allkirju. Välja minnes pani Pierino ema, kellest oli tol hetkel saanud ka minu tädi, mulle rinnale Catholic Actioni naiste märgi.

Kolmeteistkümnes peatükk – Uus elu

Kui pidu kirikus oli lõppenud, järgnesid suupisted Grandazzi baaris via Castellazzos. Ühe suudluse ja külalistega suudlemise vahel võtsime aperitiivi pitsa ja küpsetistega. Eriline tervitus ja suudlus ämmadele Olimpiale ja Armandole, kes olid läinud koos emaga kohvrit tooma, seejärel tormasid jaama, et jõuda 12.15 mesinädalate rongile.

Ema nuttis silmad välja. Astusime kupeesse. Jaamaülem teatas vilega lahkumisest, samal ajal kui mina ja Giuse aknast välja kummardasime, et viimast hüvasti jätta. Algas meie elu seiklus.

Kui olime Firenzesse jõudnud, suundusime hotelli poole, mida näitas köösner Tilde. Luksusliku sissepääsu juures tervitas meid muusika, seejärel viis ülemteener meid kolmanda korruse tuppa. Meie jaoks oli kõik uus, isegi kaheinimesevoodis magamine.

Esimesel päeval külastasime linna, teisel läksime Piazzale Michelangelole, kus sai imetleda kogu Firenzet. Tegime mõned fotod: Giuse kaamera suutis filmirulliga teha kaheksa mustvalget fotot.

Kolmandal päeval väljasõit Rooma. Hotell oli tagasihoidlikum, sest ohvritega kokku hoitud rahast pidi piisama. Peatusime paariks päevaks, et külastada nelja basiilikat, mida Giuse oli pühal aastal näinud, ja Trevi purskkaevu. Jõudsime tagasi ka Esedra purskkaevu juurde, mis on pärit kuulsast 53. aasta õhtust, kui Signora Grazia jäi rongi alla.

Saabus aeg lahkuda Sitsiiliasse. Pärast pikka reisi jõudis rong Calabriasse ja lõpuks oli Villa San Giovannist näha Sitsiiliat. Giuse nautis neid hetki: rong laaditi parvlaevale, Madonnina kõrgel Messina sadama sissepääsu juures.

Jaamas ootasid meid onu Carmelo, ema vend, abikaasa Gaetana ning tütarde Rosetta ja Antonietta.

Nad võtsid meid vastu nagu kaks printsi. Külastasime Messinat kaheks päevaks: katedraali kella, mida olin lapsepõlves näinud, Madonna di Montaltot ja muid väga ilusaid väljakuid.

Sellel majal oli ainult üks viga: õhtusöögi ajal panid onud ja nõod riidesse ja laua taha istumise asemel ütlesid nad: "Lähme jalutame mööda mereäärt". Läksime Giuse ja mina resigneerunult välja, tundes end nokitsevana. Kella 23 paiku jõudsime koju tagasi ja tädi hakkas süüa tegema. Ühel õhtul pani ta teod oma karpides kastmesse, kuid loeb kiindumus, mitte harjumused.

Kolmandal päeval saatsid nad meid paari pisaraga rongile. Onu Micherillo oli koos taksojuhiga Terme Vigliatore jaamas, et Novarasse jõuda. Külas ootasid meid Zizi, tädi Maricchia ja tädi Peppina. Tõesti tundus, et Domodossola vürstid on saabumas.

Järgmisel päeval läksime Badiavecchiasse minu isapoolsele vanaemale Concettale ja isa onudele, õdedele ja vendadele. Väikesele väljakule, kus oli mu vanaema tubakapood, olid kogunenud paljud mind lapsepõlves tundnud külaelanikud, kes hüüdsid teistele inimestele: "Concettina saabus koos abikaasaga!"

Suudlused, kallistused, punased näod. See tundus mulle unenäona. Maalt lahkumisest oli möödunud täpselt viis aastat.

Kaks päeva hiljem saatis meid taksojuht "Cauzi i Lupu" Taorminasse. Keskpäeval viis ta meid restorani, kus serveeriti valgete kinnastega.

Vaatasime Giuse ja mina üksteisele otsa, et öelda: "Kas meil on piisavalt raha?". Olles hoovihma all Taorminat ja seejärel Castelmolat külastanud, jõudsime õhtu poole väsinud, kuid rahulolevatena Novarasse tagasi.

Järgmisel päeval oli juba aeg Domodossolasse tagasi pöörduda. Meid ootasid ees uue elu kohustused.

Neljateistkümnes peatükk – Meie esimesed pesad

Kuigi olin juba 50. ja 53. aastal ette võtnud teekonna Domodossolasse, tundus, nagu oleksin esimest korda lahkunud: olin teel uue elu poole.

Kui olime rongile parvlaevale minemise lõpetanud, läksime terrassile, et näha sadama Madonninat ja Sitsiiliat aeglaselt eemaldumas.

Naassime pisaraga vankri juurde, istusime puupinkidel. Siis ei olnud narid.

Öö saabudes hakkasime kaela rippudes magama. Aeg-ajalt tõusime püsti, et aknast välja vaadata. Tähtsates jaamades kuulutas jaamaülem valjuhäälselt linna nime. Napolis olid kõnniteedel "guaglioniid", kus müüdi pitsasid. Kelmikalt said nad ränduritelt raha esmalt kätte, siis läks rong ning neile jäi raha ja pitsa.

Tasapisi jõudsime Milanole lähemale. Rongis Domodossolasse tundsin taas seda emotsiooni, mida kogesin esimest korda 5 aastat varem: Maggiore järv, Ossola mäed, kivikatused. Seekord koos abikaasa Giusega. Keskpäeva paiku jõudsime sihtkohta.

Giuse Armando ema ja isa ootasid meid. See oli pidu: kui nad oleks saanud kellad helisema panna.

Kiire lõunasöök ema Olimpiaga ja siis meie uude lasteaeda Motta linnaosas puhkama. Järgmisel päeval jätkasin tööd tehases ja Giuse naasis ehitusplatsile.

Mõtted läksid minu emale, kuna minu toetus puudus, kuid vaimne juht Don Benetti julgustas mind palvetama, kinnitades, et paljud inimesed armastavad teda. Mõnikord käisime Giuse'ga tema juures lõunal ja ta nautis seda. Vahepeal oli üks mu õdedest leidnud töö, aidates perele uut tuge.

Vahetult pärast seda teatasime emmele, emme Olimpiale ja issi Armandole, et nad saavad juulis vanavanemateks.

Hakkasin tundma rasedusega seotud ebamugavust, kuid töö kutsus. Siis ei kaitstud töötajaid nagu praegu. Giusel õnnestus leida parem töö kui väliehitusplatsil: väike tehas, mis valmistas puidust esemeid nagu tünnikorgid, villavarraste lahtiharutamise tööriistu ja ka "paungi" (puidust ketrus). Viiendal kuul hakkasime poode külastama, otsides tulevasele vastsündinule vankrit. Laius oli alati suurem kui sissepääsu uks ja pidime otsustama kolida.

Siis ei olnud agentuure, käisid ja küsisid siit ja sealt. Providence pani meid leidma korteri via Scapaccinos asuva maja teisel korrusel, otse köösneri töökoja lähedal.

Lühikese aja jooksul korraldasime kolimise. Me ei olnud enam kesklinnas, aga ka mitte kaugel, minu töökohale lähemal.

Kuuüür oli 8000 liiri, meie kasina palga eest palju, aga korter oli külalislahke ja valgusküllane. Sisehoovis võiks meil olla ka paar ruutmeetrit maad, kus saaks kasvatada aromaatsaid ürte ja lilli, minu kirg.

Kui võtmed kätte saime, koristasime toad ära ja panime aknad katki kaunite lamellidega kardinatega ja köögis pitskardinatega. Kui kolimine oli lõpetatud, jätkus elu nagu tavaliselt. Mu kõht muutus üha märgatavamaks. Ühel päeval küsis kolleeg, millal ma lapsepuhkusele koju jään ja soovitas naistearstile minna. Seega leppisin aja kokku privaatsetl. Arst peaaegu sõimas mind liiga kaua ootamise pärast: "Sa ei saa pärast kuuendat kuud töötada ja olete juba seitsmes kuu: võtsite riski." Järgmisel päeval toimetasin dokumendi kontoris ja isegi töötaja ütles, et olen naiivne.

Vahepeal valmistasin mahla ette, kudusin ema kingitud vanadest linadest kampsuneid, särke, kingi ja mähkmeid.

Käisime ostmas ka vankrit, mille olin valmistanud enda poolt neutraalsetes värvides tikitud linadega, teadmata, kas tegu on poisi või tüdrukuga. Lõpuks, 2. juuli õhtul läks mul vesi katki ja juba pakitud kohvrid asusime jalgsi haiglasse teele. Günekoloog, kes mind läbi vaatas, ütles Giusele, et ta

võib koju minna. Sünnitus oli just alanud ja kestis umbes 20 tundi. Järgmisel päeval naasis ta sünnitusmajja, kui ma veel sünnitustoas ootasin.

Mingil hetkel sündis poiss ja õde läks rääkima lapse isale, kes tundis end emotsioonist peaaegu halvasti. Tunni aja pärast sai ta kallistada meie esimest last, kes sai nimeks Armando nagu tema vanaisa. Mõne tunni pärast teavitati ka vanavanemaid, onusid ja nõbusid. Tundus, et ta oli esimene laps maailmas.

Viieteistkümnes peatükk – tänane Jumalat...

Sünnitusosakonna õed tõid selle lihast ja verest olevuse minu voodisse paar tundi pärast sündi. Nad panid selle mulle rinnale. Muud kui kaltsunukk, mille zizì oli mulle lapsepõlves teinud.

Haiglas viibimine oli siis nädal. Enne koju naasmist käisime haigla kirikus "puhastusel", preestri õnnistus.

Palatis oli kõik valmis koju minema, aga pea hakkas ringi käima. Ämmaemand testis mu palavikku: 39. Pidime nukuga veel kaks päeva jääma. Lõpuks neljapäeval, 12. päeval, peaaegu terveks, jõudsime koju tagasi. Pühapäeval, 15. päeval viidi Armando uues ratastoolis koos isa Giuseppe, ristiemaks sõbra Mariuccia ja oratooriumisõbra ristiisa Basilioga ristimisbasseini. Mul ei olnud üritusel osalemise rõõmu, sest ebausust pärit vanemad soovitasid meil koju jääda. Rahulesin väikese suupiste valmistamisega.

Elu kolmekesi oli teistsugune, aga mul läks päris hästi. Mul oli palju piima, laps kasvas ja ma viisin ta iga nädal lasteaeda kontrolli.

Kahjuks läksin kahe kuu lõpus tehasesse tagasi. Siis polnud veel lasteaedu. Vanaemad olid kokku leppinud, et nad hoolitsevad tema eest nädala jooksul.

Kui töötasin kella kuues vahetuses, sidus Giuse ta enne tööle minekut kinni ja viis ta sihtkohta. Teadvuseta see laps kannatas ja ma nutsin temaga koos.

Kahjuks ei saanud ma töölt lahkuda. Tasapisi, usuga, jätkasime teekonda kolmekesi: esimesed söögid, esimesed sammud olid imelised asjad. Esimesel lasteaiapäeval leidis Giuse lõpuks paremini tasustatava töö. Paar aastat oli ta algkoolis korrapidaja, siis kutsuti valda lepitaja ametikohale.

See lõi võimaluse jätta oma töö tehases ja pühenduda lapsele, oodates talle väikevenna kinkimist. 17. augustil 1962 rõõmustas meid teise lapse sünd. Luciano oli heledanahaline, blondide juustega, Armando vastand. Muinasjutt. Pühapäeval, 26. päeval ristiti ta oma isa Giuse, ristiema nõbu Mariuccia ja ristiisa Antonioga, Giuse vennaga. Ka seekord pidin koju jääma. Kui mu rasedus- ja sünnituspuhkus läbi sai, lahkusin töölt, et pühenduda oma kahele kaunile lapsele.

1. oktoobril 1962 alustas Armando esimest klassi, sinine põll ja koolikott õlal. Usaldasime selle paari pisaraga õpetaja Leopardi kätte.

Samal perioodil kutsus Domodossola linnapea Giuse välja ja pakkus talle majutust linnamaja teisel korrusel, mis jäi valla käskjala pensionile jäädes vabaks. Mõne päeva pärast korraldasime kolimise. Meil olid kesklinnas kõik mugavused olemas. Õhtul, kui suur uks oli suletud, olime linna valitsejad. Meeleavaldusi saime mugavalt jälgida linnapea kabineti rõdult. Meie akendest nägime osa sajanditepikkuse traditsiooniga turust.

Vahepeal tegi Luciano esimesi samme: temast oli saanud valla töötajate maskott.

Et Giuse palka täiendada, tahtsin ma leiutada töökoha. Hakkasin sõpradele aknaid, voodeid ja patju korrastama. Sõna levis ja nii minust sai "kardinadaam". Vabal ajal õppis Giuse liinide komplekteerimist ette valmistama ja jumal tänatud, saime nautida mugavamat elu.

1. oktoobril 1968 alustas kooliteed ka Luciano õpetaja Luisa Cerri juures.

Aeg läks kiiresti. Suvel käisime matkateelgiga Itaalias puhkamas. Mõnikord kuni Sitsiiliasse, minu kodulinna.

73. aasta juulis olime Val d'Aostas telkimas ja mul hakkasid ilmnema esimesed raseduse sümptomid. 16. veebruaril 1974 saabus väike õde Daniela Armando juurde, kes oli peaaegu kaheksateist aastat vana, ja Luciano, kes oli kaheteistkümnepäevane. Oli karnevaliaeg ja Raekoja uksel

roosat linti vaadanud inimesed pidasid seda naljaks. Koguduse preester soovitas meil ülestõusmispühaööl ristimist tähistada, ristiemaks meie sõber Gianna ja ristiisaks onu Benito.

Kui ebausud kõrvale jätta, siis seekord võtsin ka mina osa 13. aprilli ööl toimunud üritusest. Järgmisel päeval oli oratooriumi vastuvõtul sada külalist.

Daniela on samuti suureks kasvanud ja me oleme nüüd eakad. Meie kolm last andsid meile 7 lapselast: Stefano, Virginia, Greta, Lorenzo, Rebecca, Letizia ja Matteo.

Lugu on lõppemas. 19. septembril 2015 tähistasime Giuse'ga koos 60 aastat.

Täname Jumalat, Jumalaema ja kõiki neid, kes meid armastasid.

La Mazza Concetta Maglio, sündinud Novara di Sicilias 18. aprillil 1936. aastal.

Indeks

1. Isamaja
2. Sellest maailmast välja
3. Mängud liivas
4. Nafta, ämblikuvõrgud ja kuri silm
5. Öökullid
6. Vossia vabandage (tähtede valgus)
7. Emilia
8. Pääsukeste lend
9. Taeva uks
10. Kaunis tusa
11. Portselanist nägu
12. Violetsed
13. Uus elu
14. Meie esimesed pesad
15. Täname Jumalat...

